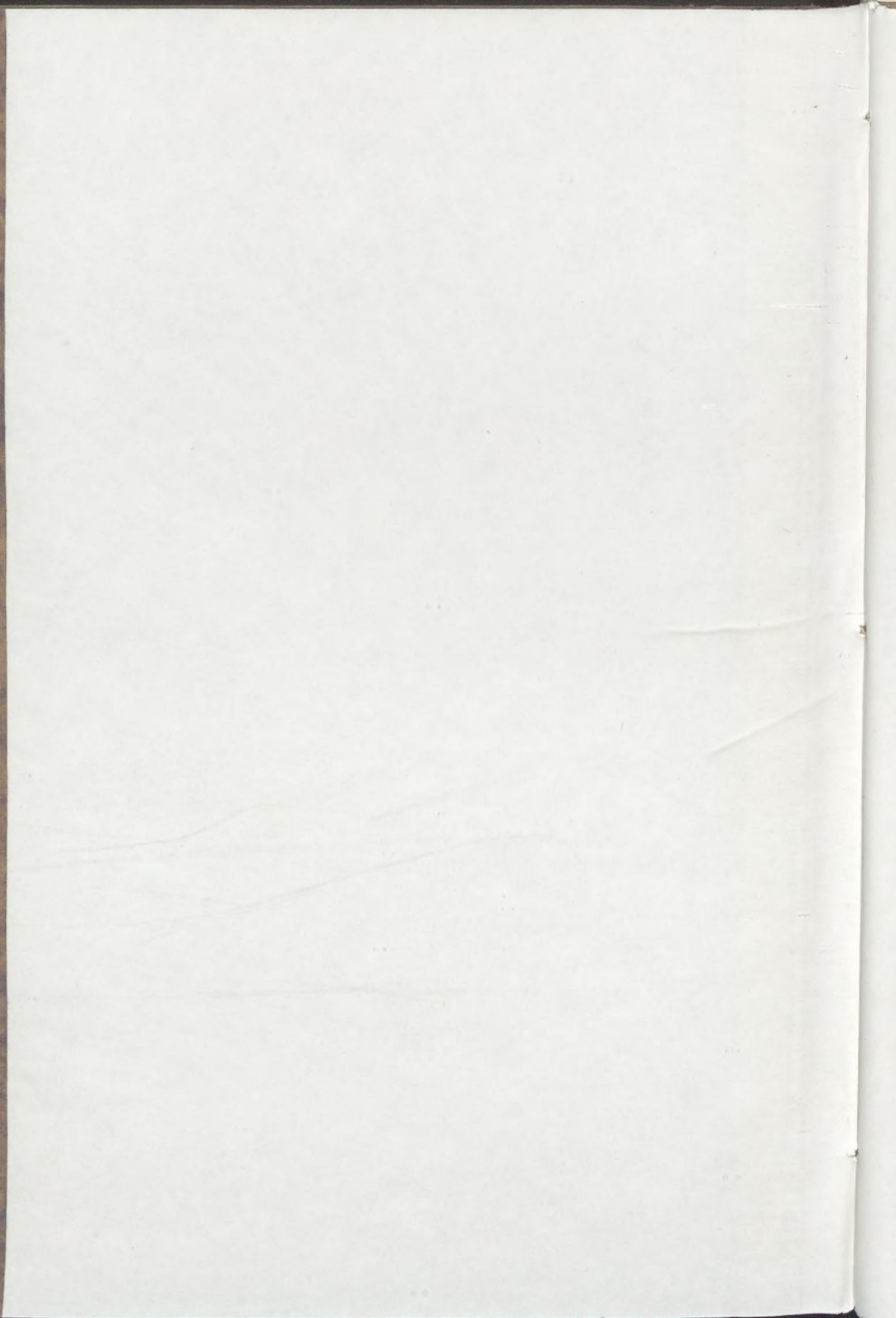
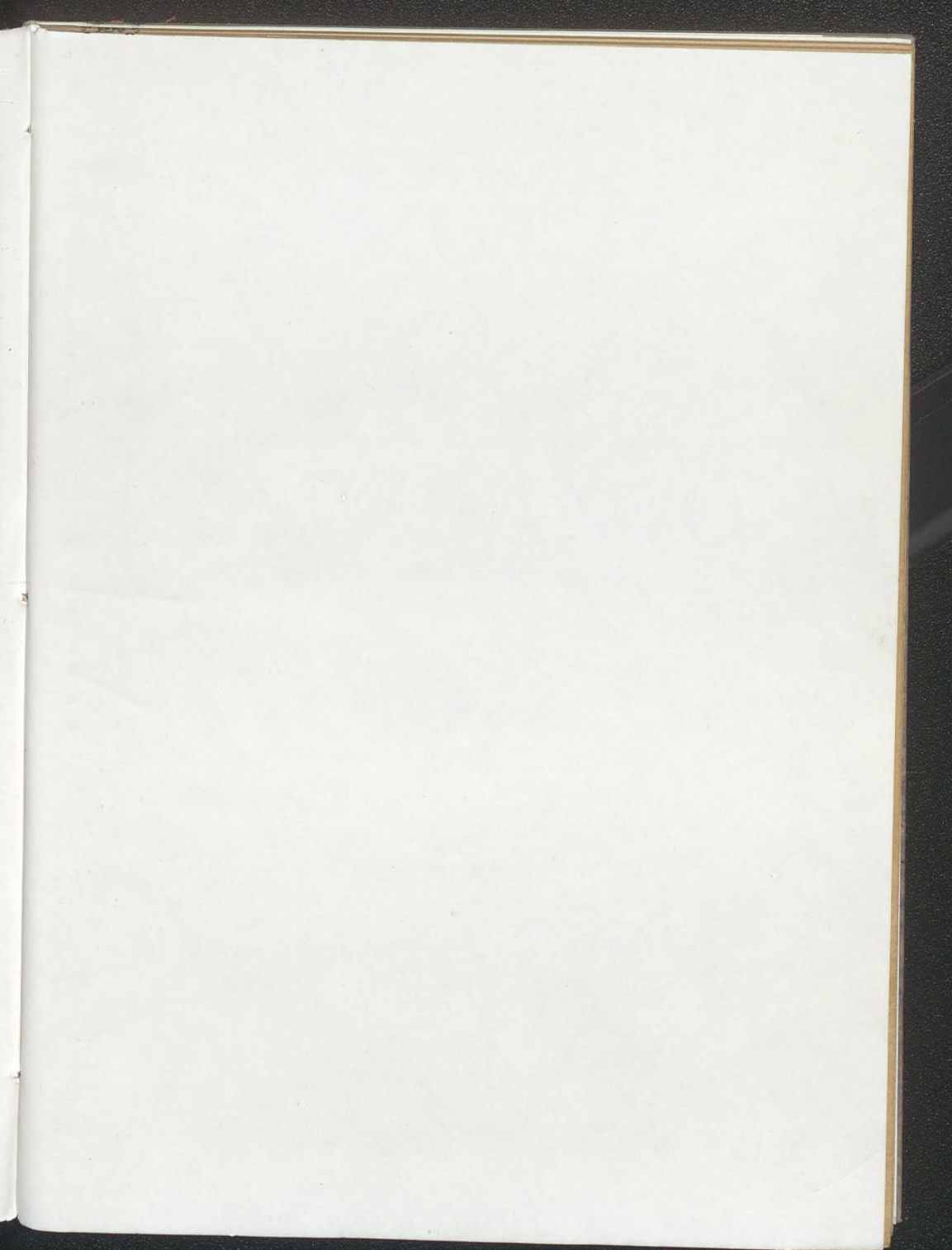
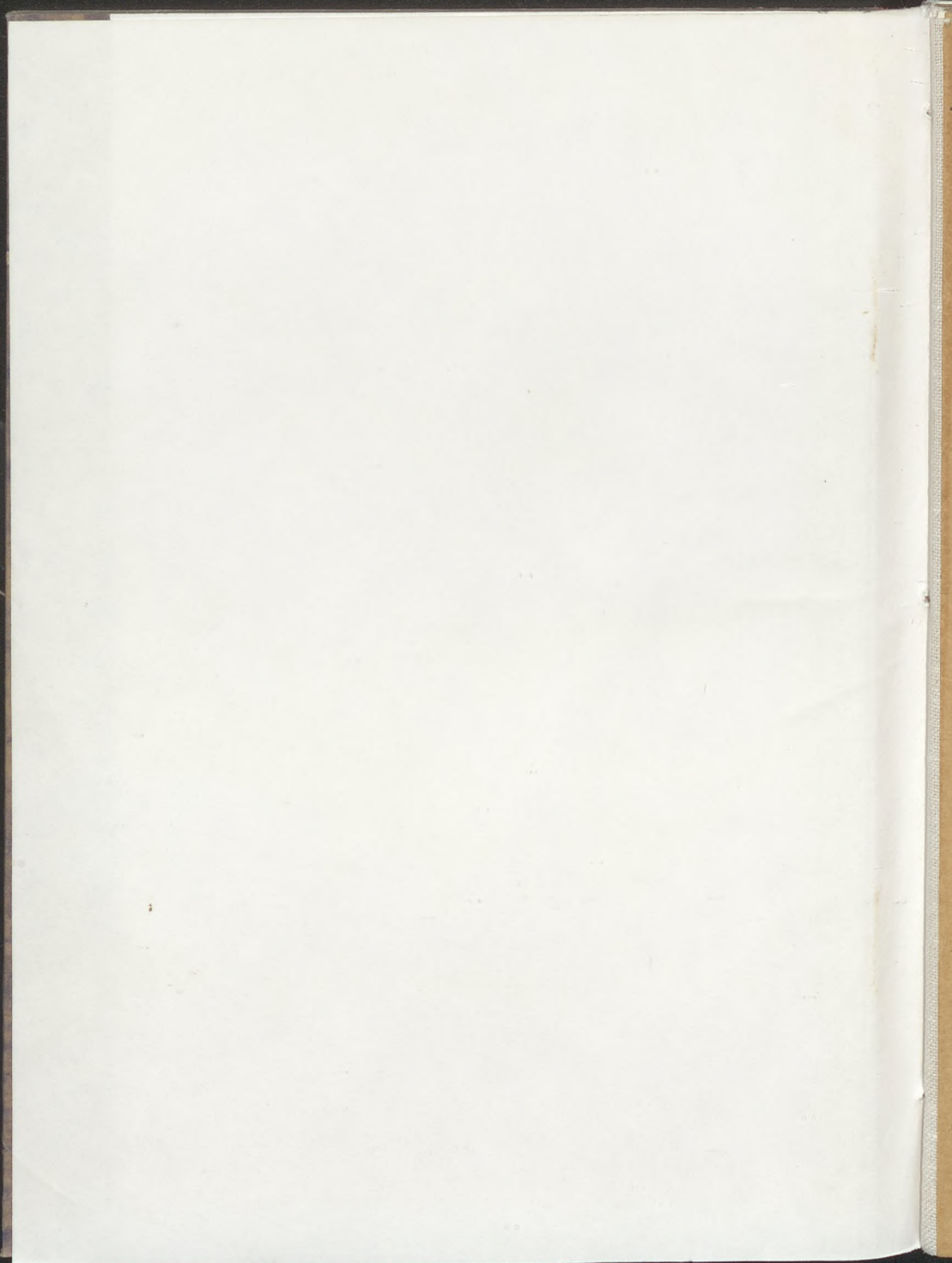

255395

I. 255.395

Dr. ANTONI CZUBRYŃSKI

11. 11. 1921

LEOPOLD KRONENBERG
DYPLOMOWANY PROFESOR JĘZYKA ESPERANTO

SAMOUCZEK
POMOCNICZEGO JĘZYKA MIĘDZYNARODOWEGO
ESPERANTO
W DWUNASTU LEKCJACH METODĄ WŁASNĄ

WYDANIE CZWARTE
PRZEJRZANE I UZUPEŁNIONE.
Z PORTRETEM D-RA ZAMENHOFA.
TRZYDZIEŚTY TRZECI TYSIĄC

KALISZ,
NAKLĄDEM KSIĘGARNI M. JASIŃSKIEGO
UL. KANONICKA Nr. 3.

KURS KORESPONDENCYJNY JĘZYKA ESPERANTO

DLA SAMOUKÓW
POD KIERUNKIEM
PROF. L. KRONENBERGA.

WARUNKI KURSU:

1) Każdy uczestnik kursu wpłaca kwotę 10 zł. (ewent. w 2 ratach miesięcznych) na konto 41,059 P. K. O. (prof. Kronenberg), Warszawa.

2) Opłata ta obejmuje całość kursu korespondencyjnego wraz ze samouczkiem, poprawą zadań i przesyłkami pocztowymi.

3) Co tydzień przerabiać należy ze samouczka jedną lekcję (gramatyka, słówka), poczem należy napisać tłumaczenie ćwiczeń polsko-esperanckich i esp.-polskich z jednej lekcji i tłumaczenie swe wysłać do poprawy pod adresem: prof. Leopold Kronenberg, Warszawa, Leszno 49.

4) Uczestnicy kursu mogą korespondować z esperantystami zagranicznymi, o czem powinni donieść załączoną kartką.

5) Rzeczą niekonieczną, ale pożądaną jest sprawienie sobie słowników: pol.-esp. i esp.-pol., oraz zaabonowanie tygodnika esperanckiego „Heroldo de Esperanto”.

Dr. ANTONI CZUBRYŃSKI

14 III 1929

LEOPOLD KRONENBERG
DYPLOMOWANY PROFESOR JĘZYKA ESPERANTO

SAMOUCZEK
POMOCNICZEGO JĘZYKA MIĘDZYNARODOWEGO
ESPERANTO
W DWUNASTU LEKCJACH METODĄ WŁAŚNĄ

WYDANIE CZWARTE
PRZEJRZANE I UZUPEŁNIONE.
Z PORTRETEM D-RA ZÄAMENHOFÄ.
TRZYDZIESTY TRZECI TYSIÄC

NAKŁADEM KSIĘGARNI MAKSYMILJANA JASIŃSKIEGO w KALISZU
KALISZ, LISTOPAD, 1927 R.
CENA: 1 ZŁ. 20 GR.
L. KRONENBERG: LERNOLIBRO POR POŁOJ. ELDONO IV. MIŁO: 33-a.

WSZYSTKIE PRAWA ZAŚTRZEŻONE.
ĆIUJ RAJTOJ REZERVITAJ.

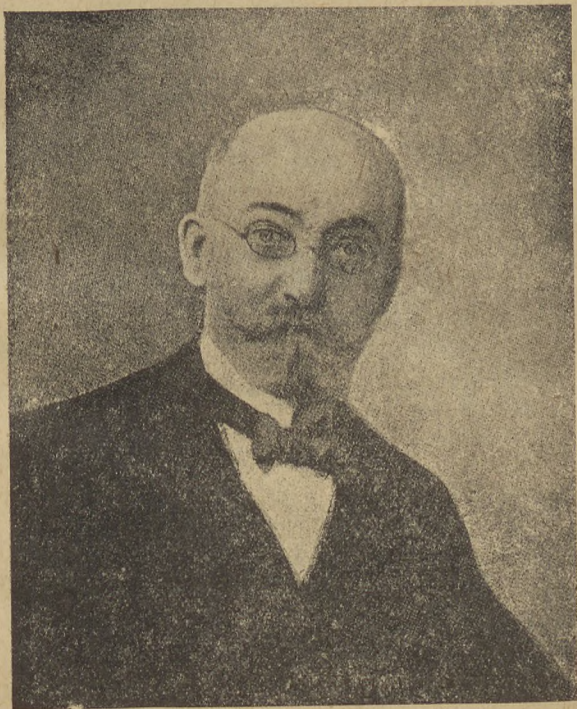

DRUKARNIA WYDAWNICZA, KALISZ, PREZ. NARUTOWICZA 4. TEL. 102.

1964 D. 327/62

Dr. Ludwik Łazarz Zamenhof, ur. 15 grudnia 1859 r.,
zm. 14 kwietnia 1917 r. w Warszawie, twórca esperanta.

T 255.395

Esperanto z obywateli
wraz z innymi kotami
siatki: jest to nasz
wzajemny i obywatelski
porządek w tym
miejscu i w całym
krajem i w całym
podzielnym świecie
i w całej wspólnej pracy
i porządku.

W. K. Tetmajer

W. K. Tetmajer 28/III
272.

Przeżycia konfliktów między narodami
i państwami jest brak porozumienia.

Niechmy się więc wspólnego języka "esperanto",
abyśmy mogli spełnić przedwstępny
warunek ludzkości przy budowie nowo-
czesnego społeczeństwa i państwa.

Żaden wyzysk ludzki nie jest
w stanie zapobiec objawiającej się
'świadomości, że ojczyzna człowieka
jest glob ziemski, a nie wieś rodzinna,
miasto, powiat, kraj czy państwo.

Tawel Szczyrek

Zamiast przedmowy.

Sam fakt, że samouczek jęz. Esperanto pojawia się w IV. wydaniu, świadczy najlepiej o coraz więcej odczuwanej potrzebie Esperanta nawet u nas. Pamiętać zaś należy, iż ruch esperancki jest najsłabszy właśnie w tym kraju, w którym powstał, to jest w Polsce. Wierzymy, że wkrótce i Polska pójdzie śladem innych państw i zacznie wprowadzać Esperanto w szkołach, w ruchu pocztowym, kolejowym, aeroplanowym i w radio, przyczyniając się w ten sposób do ostatecznego zwycięstwa wspaniałej idei genialnego Twórcy Esperanta, d-ra Ludwika Zamenhofs.

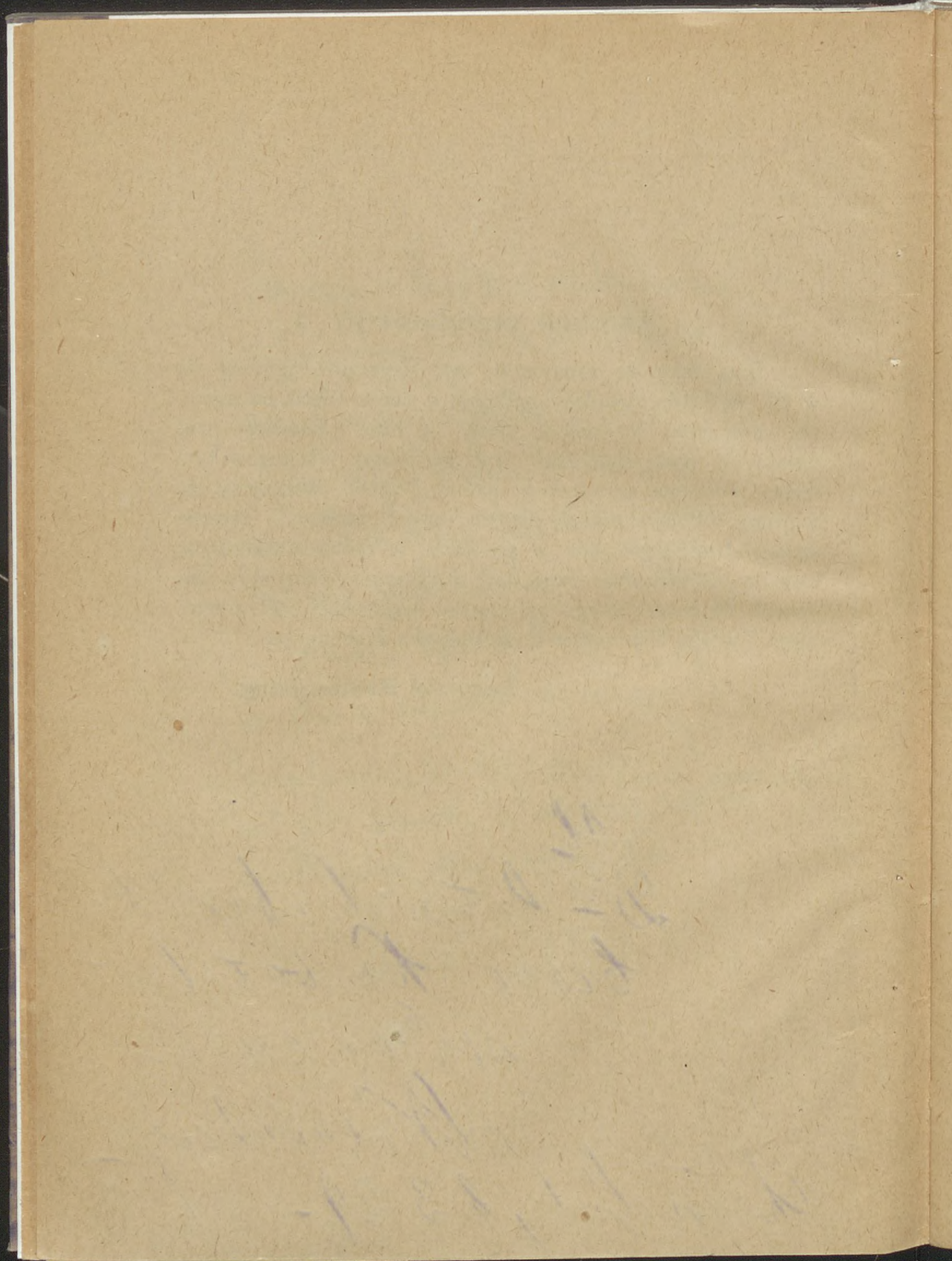
Leopold Kronenberg.

Warszawa, 6. maja, 1927.

M
Dro. Antoni Gubernski,
brava kombatalanto,
senpas amike

Kronenberg

Cher. Ant., 8.3.27.

LEKCJA I.

Alfabet — Alfabeto.

a, b, c, ĉ, d, e, f, g, ĝ, h, ĥ, i, j, ĵ, k, l, m, n, o, p, r, s,
ŝ, t, u, ŭ, v, z.

ĉ = cz (czapka = ĉapo, czerpać = ĉerpi)

ĝ = dz (grzeczny = ĝentila, ogólny = ĝenerala)

ĥ = ch (chińczyk = ĥino, chór = ĥoro)

ĵ = ż (żakiet = ĵaketo, żargon = ĵargono)

ŝ = sz (szal = ŝalo, sznur = ŝnuro)

ŭ = u krótkie (aŭtoro, paŭzo, aŭlo, Eŭropo)

v = w (wata = vato, wino = vino).

Gdy zachodzi potrzeba uniknięcia liter akcentowanych, np. w telegramach, sygnałach, lub przy braku odpowiednich czcionek, zastępuje się ĉ, ĝ, ĥ, ĵ i ŝ przez ch, gh, hh, ĵh, sh, ŭ przez u.

W Esperancie wszystko czyta się tak, jak jest napisane, wymawiając wyraźnie każdą głoskę, przeto:

- 1) **c** wymawia się **zawsze** jak **c**, nigdy jak k,
- 2) **s** wymawia się **zawsze** jak **s**, nigdy jak z,
- 3) **i** nie miękczy poprzedzającej spółgłoski: ci (nie ĉi), si (nie ŝi),
- 4) **i** jest zawsze samogłoską; **mi**-a (nie mja, lecz mi-a), **naci**-o (nie nacjo, ani naĉjo, lecz naci-o).

Akcent pada w Esperancie zawsze na zgłoskę przedostatnią, podobnie jak w języku polskim.

I tak wyrazu kapelusz nie akcentujemy na zgłosce ka i nie mówimy: kapelusz, ani na zgłosce lusz i nie mówimy: kapelusz, lecz na zgłosce przedostatniej i mówimy: kapelusz. Podobnie w języku esperanckim wymawiamy: ĉapelo, akcentując samogłoskę e w zgłosce przedostatniej.

Ćwiczenie w czytaniu.

(Wymawiaj z naciskiem głoskę oznaczoną grubym drukiem.)

bela, bona, **do**lĉaj (czytaj: dolczaj), utila, nur, tualeto, mi, ci (nie: ĉil), **di**oj, lasi (nie: laŝi), ĝentilaj, (czytaj: dżentilaj), **ba**rĉo (czytaj: barczo), ĥaoso (= ĉaoso), ĵeti (= žeti), ĝui (dżui), ŝueto (= szueto), maŝinoj (maŝinoj), ŝinko (= szinko), ĵaŭdo (= żaŭdo), aŭtomobilo, akcenti, abelejo, frue, hieraŭ (= hieraŭ), vagonaro (= wagonaro), mánĝi (mandži), ĵaluza (= żaluza), vi (= wi), si (nie: ŝil), kaj, caro (nie: karo!), kara, ĉi (= ĉi), ci (nie: ĉil), ĝiaj (= dżiaj), liaj, miaj, iliajn, kvarope, baldaŭ (= baldaŭ), tie, ŝajnas (= ŝajnas), vizaĝo (= wizadzo), morgaŭo, estonteco, elpensitaĵo (= elpensitažo), ĉiujn (ĉiujn), soldato (nie: zoldato!), adiaŭ (= adi-aŭ), tiam, unuaj, gepatroj (nie: giepatroj!), ĝis la revido (= dżis la rewido).

Al la lernanto. Esperanto estas bela kaj facila lingvo. Nuntempe konas ĝin multegaj miloj da personoj. Oni povas esperi, ke ĝi fariĝos jam baldaŭ dua lingvo de ĉiu civilizita homo.

Lernu ĝin diligente ankaŭ vi, karaj legantoj, kaj post nelonga tempo vi estos bonaj kaj lertaj esperantistoj.

Wyrazy esperanckie dzieli się dowolnie. Wielkie litery dajemy tylko na początku zdania i przy imionach własnych.

ĆWICZENIE I.

Dyktat — Diktato.

Napisz po esperancku: szalo, szuo, czerpi, inwalido, ał, džui, żaluza, kuszi, placzi, dewo, czy, dżoji, cziel, werko, frałlino, sanidzi, czar, czio, szy, dżis, felicza, mandzi, ałskulti, padžo, ałdebla, edzidzi, hodiał, grupidžo, morgało, aczeti, diswendi, werszajne, antała, czirkał, preskał, czien, lewidžo, rudża, ekwidi, gwidi, ankorał, ałskulti, żurnalo, dałri, cziuj, mandzi, Miczjo, lodzi, poszto, pakažo, aczažo, poszo, wiglidzi.

Patro nia! (Ojciec nasz!)

Patro nia, kiu estas en ĉieloj, sanktigu nomo Via, alvenu regno Via, fariĝu volo Via kiel en la ĉielo, tiel ankaŭ sur la tero; panon nian ĉiutagon donu al ni hodiaŭ kaj pardonu al ni niajn kulpojn, kiel ni ankaŭ pardonas al niaj ofendintoj kaj ne konduku nin en tenton, sed liberigu nin de malbono, Amen.

Uwaga. Nader pożądaną jest rzeczą przeczytać dla większej wprawy w wymowie także inne teksty esperanckie, zawarte w tym podręczniku.

Rzeczownik.

Nazwy osób, zwierząt lub rzeczy, nazywamy rzeczownikami.

Karolo — Karol, tigro — tygrys, domo — dom, teatro — teatr, telefono — telefon.

Jak widzimy, rzeczowniki te kończą się na **o**. **W Esperancie niema wyjątków**, a więc **wszystkie rzeczowniki** kończą się w 1-szym przypadku liczby pojedynczej na **o**.

Domoj — domy, teatroj — teatry, telefonoj — telefony.
Wniosek: Spółgłoska **j** oznacza **liczbę mnogą**.

Nazwy liter są rzeczownikami, przeto nazwa „be” litery **b** brzmi w Esperancie **bo**. Ce—co, de—do, fo, go, ĝo itd. Nazwy samogłosek końcówki **o** nie przybierają.

- **Przedimek.** Mówiąc o osobach lub rzeczach znanych, używamy przedimka **la**, wspólnego wszystkim rodzajom. Aŭtoro — autor (pewien, jakiś), la aŭtoro — autor (ten znany, — ten, o którym mowa).

Przymiotnik.

Takie wyrazy, które służą do bliższego określenia rzeczowników, i oznaczają przymiot osoby lub rzeczy, nazywamy przymiotnikami. Pytamy się o nie wyrazem jaki, jaka, jakie?

Doma — domowy(a — e), teatra — teatralny(a — e), telefona — telefoniczny(a — e). Końcówką **przymiotników** jest więc na wszystkie 3 rodzaje w 1. przyp. liczby poj. samogłoska **a**. Spółgłoska **j** oznacza podobnie jak u rzeczowników liczbę mnogą. Doma telefono — domowy telefon, domoj teatraj — domy (gmachy) teatralne.

Czasownik.

Części mowy, które oznaczają czynność osób lub rzeczy, albo stan, w jakim osoba jakaś lub rzecz się znajduje, nazywamy czasownikami.

Telefoni — telefonować, kontroli — kontrolować, viziti — odwiedzać. **Bezokolicznik czasownika** kończy się na **i**. Direktoro kontrolas — dyrektor kontroluje, artistoj deklamas — artyści deklamują. Końcówka **as** jest cechą **teraźniejszości** i to **bez względu na osobę lub liczbę**.

Przysłówek.

Części mowy, o które pytamy się wyrazem jak?, a które służą do bliższego określenia czasowników i przymiotników, nazywają się przysłówkami.

Telefone — telefonicznie, telegrafe — telegraficznie, apetite — apetycznie. **Przysłówki** kończą się na **e**.

Jak można było łatwo zauważyć, wystarcza w Esperancie zmieścić samogłoskę końcową jakiegokolwiek wyrazu, by otrzymać inną część

mowy: **telefono, telefona, telefoni, telefone; telegrafi, telegrafe, telegrafa, telegrafo.** Znając więc jeden wyraz, znamy tem samym kilka wyrazów, jak o tem świadczą następujące przykłady:

Pierwiastek **am**

am { o — miłość
i — kochać
a — miłosny
e — miłośnie

Pierwiastek **hazard**

hazard { o — hazard
i — hazardować
a — hazardowy
e — hazardowo

Pierwiastek **parol**

parol { o — mowa
i — mówić
a — słowny
e — słownie

Pierwiastek **lum**

lum { o — światło
i — świecić
a — świetlny
e — świetlnie

Odrzuciwszy od jakiegokolwiek wyrazu końcówkę, otrzymujemy jego **źródłosłów, (temat, pierwiastek)**. Źródłosłowem od domo, doma, dome, jest „dom”, od leciono (lekcja) jest „lecion”.

W Esperancie jest olbrzymia ilość pierwiastków wspólnych wszystkim językom i dlatego znanych każdemu bez nauki. Wyrazy te oznaczamy w dalszym ciągu podręcznika literą **m** (wyraz międzynarodowy); spotkawszy więc w ćwiczeniu polsko-esperanckiem znaczek „m” przy jakimś wyrazie, np. fakt (faktyczny, faktycznie), należy urobić wyraz esperancki przez dodanie odpowiedniej samogłoski: **fakto, fakta, fakte**. Dla przykładu podajemy poniżej szereg takich wyrazów, każdemu bez nauki znanych, na jedną tylko literę **a**:

admiralo, adreso, advento, aeroplano, afiŝo, akademio, akcento, akto, aktoro, alarmi, albumo, alkoholo, amatoro, ambasadoro, amen, analfabeto, anonimo, aparato, apelacio, apetito, apostolo, arako, aresti, argumento, artikolo, artilerio, artisto, asekuri, asisti, astmo, Atlantiko, atleto, aŭlo, aŭtomato, aŭtomobilo, aŭtoro, Azio.

ĆWICZENIE II.

Pierwiastki poniżej podanych wyrazów wchodzą jako międzynarodowe do języka Esperanto. Co więc znaczy:

adres, adresować, adresowy, automat, automatyczny, automatycznie, automat telefonowy, telefon automatyczny, automaty telefonowe, autor, autorzy, autorski, autorsko, benzyna, benzynowe lampy, depesza, depesze, depeszowy, depeszować, guma, gumowy, hazard, hazardy, hazardować, kolor, kolorowy, lampa kolorowa, marsz, marsze, maszerować, marszowy, opera, opery, poeta, poeci, purpura, purpurowy, tunel, tunelowy, tunele, lampy tunelowe, wulkan, wulkany, wulkaniczny, wulkanicznie, typ, typy, typowy, typowo, urna, urny, waza, wazy, wino, wina, winny, wizyta, wizytować, wizytowy, wizyty, karta wizytowa, karty wizytowe.

ĆWICZENIE III.

Urób zapomocą znanych końcówek: o, a, oj, aj, i, e, wszystkie możliwe wyrazy od następujących pierwiastków esperanckich:

balzam, band, banderol, bank, centimetr, ceremoni, cokolad, dat, defilad, dom, eksport, epok, epidemi, entuziasm, famili, fantazi, film, gaz, gips, gramatik, hektograf, histori, hotel, inĝenier, institut, interes, katastrof, kolos, komplet, legend, lini, literatur, mandolin, manuskript, marŝal, natur, numer, ocean, paragraf, parlament, peruk, reform, reklam, salon, satan, sekret, tualet, vagon, valiz, vaz.

LEKCJA II.

Słówka.

agrabla-przyjemny, **al-do**, **bela**-piękny, **blanka**-biały, **bona**-dobry, **ĉambro**-pokój, **ĉar**-ponieważ, **bo**, **ĉu**-czy, **de**-od, **devi**-musieć, mieć obowiązek, **dua**-drugi, **ekzerco**-ćwiczenie, **en-w**, **esti**-być, **facila**-łatwy, **filo**-syn, **granda**-wielki, **hodiaŭ**-dzisiaj, **instrui**-nauczać, **iri**-iść, **jes**-tak jest, tak, **kaj-i**, a, **kajero**-zeszyt, **kalkuli**-liczyć, **kompreni**-rozumieć, **krajono**-ołówek, **kuŝi**-leżeć, **leciono**-lekcja, **legi**-czytać, **libro**-książka, **meblo**-mebel, **mi**-ja, **multa**-wiele, liczny, **ne**-nie, **nombro**-liczba, **papero**-papier, **paroli**-mówić, **pa-**

tro-ojciec, **per**-za pomocą, przez, **plumo**-pióro, **por**-dla, z powodu, **povi**-móc, **pri**-o, **proksima**-blizki, **resti**-zostawać, **rapida**-prędko, **ruĝa**-czerwony, **sed**-lecz, **sinjoro**-pan, **skribi**-pisać, **sur**-na, **sumo**-suma, **tablo**-stół, **tago**-dzień, **tre**-bardzo, **tro**-zbyt, **vi**-ty, wy, pan, pani, **vorto**-słowo, **zorgi**-starać się, troszczyć się, **kio**-co, **tio**-to, **unu**-jeden, **du**-dwa, **tri**-trzy.

EKZERCO KVARA.

Telefono kaj telegrafo. Telegrafoj kaj telefonoj. La patro estas bona. Kolegoj skribas. Sur la tablo kuŝas la papero kaj la krajono. Domoj estas belaj kaj novaj. En la ĉambro estas multaj novaj mebloj. Skribi estas agrable. La parko kuŝas tre proksime de la domo. Ĉu vi parolas al la patro, ĉu al la filo? Ĉu mi devas skribi per la plumo, ĉu per la krajono? Ĉu vi parolas Esperante? Esperantistoj parolas Esperante; mi estas esperantisto kaj mi parolas Esperante, sinjoro. Ĉu vi komprenas? Ne, mi ne povas kompreni, ĉar vi parolas tro rapide.

Papier jest biały, ołówek czerwony. Zeszyty są piękne, bo nowe (m), Ćwiczenia esperanckie są bardzo łatwe. Ja idę do ojca, a ty? Pismo powinno być staranne. W gazetach (m) i broszurach (m) czytam dużo o Esperancie. Dzisiejszy dzień jest dobry dla pana! W wielkich domach są ładne pokoje i wielkie salony (m). Profesor (m) pisze piórem w zeszycie. Dobrze jest dużo czytać i pisać, a niewiele mówić. Czy pan mówi po esperancku? Tak, panie, mówię po esperancku, lecz niewiele. Ja mówię do ciebie, a ty nie rozumiesz; czy mówię zbyt prędko?

Rozmówki. Paroletoj.

Kio estas tio?

— Tio estas krajono.

Ĉu vi skribas per krajono?

— Jes, mi skribas per krajono.

Ĉu la krajono estas bona?

— Ne, la krajono ne estas bona.

Ĉu la krajono ne estas nova?

— Jes, la krajono ne estas nova.

Ĉu vi skribas per krajono en kajero?

— Jes, mi skribas per krajono en kajero.

Ĉu la kajero kuŝas sur la tablo?

— Jes, la kajero kuŝas sur la tablo.

Kio kuŝas sur la tablo?

— Sur la tablo kuŝas krajono, plumo, kajeroj kaj

libroj.

Ĉu vi legas multe?

— Jes, mi legas tre multe.

Ĉu vi skribas multe al kolegoj?

— Ne, mi ne skribas multe al kolegoj, mi skribas multe al la patro.

Czy jesteś w pokoju?

— Tak jest, jestem w pokoju.

Czy pokój jest wielki?

— Nie, pokój nie jest wielki.

Czy w pokoju jest jeden, czy dwa stoły?

— W pokoju są dwa wielkie stoły.

Czy piszesz piórem, czy ołówkiem?

— Piszę i piórem i ołówkiem.

Co to jest?

— To jest ołówek.

Co to jest?

— To jest pióro.

Co to jest?

— To jest stół.

Co to jest?

— To jest zeszyt.

Co to jest ?

— To jest książka.

Liczebniki.

0—**nulo**, 1—**unu**, 2—**du**, 3—**tri**, 4—**kvar**, 5—**kvin**,
6—**ses**, 7—**sep**, 8—**ok**, 9—**naŭ**, 10—**dek**, 100—**cent**,
1000—**mil**, 1,000,000—**miliono**.

11 (10+1)=dekunu, 12 (10+2)=dekdu, 19=deknaŭ,
20 (2×10)=dudek, 30=tridek, 98 (90+8)=naŭdek ok,
193=cent sesdek tri, 429=kvarcent dudek naŭ, 1542=mil
kvincent kvardek du, 3763=tri mil sepcent sesdek tri.

Liczebniki główne są nieodmienne.

Liczebniki porządkowe tworzy się przez dodanie
końcówki **a**: unua—pierwszy, duaj—drudzy, deka—dziesiąty,
centa—setny, cent sepdek tria—173-i.

Liczebniki porządkowe piszemy w Esperancie w ten
sposób, że do liczebnika głównego dodajemy końcówkę
przymiotnikową, samogłoskę a: 123-a, 1248-a, 6792-a.

Dodawanie.

Mam dodać 3 liczby:

3,795

42,702

141,980

Mi devas sumi tri nombrojn:

tri mil sepcent naŭdek kvin, kvardek du mil sepcent
du, cent kvardek unu mil naŭcent okdek.

Liczę. Mi kalkulas:

Du kaj kvin estas sep. Mi skribas sep. Ok kaj naŭ
estas deksep. Mi skribas sep. Unu restas. Unu kaj naŭ
estas dek, dek kaj sep estas deksep, deksep kaj sep estas
dudek kvar. Mi skribas kvar. Restas du. Du kaj unu es-

tas tri, tri kaj du estas kvin, kvin kaj tri estas ok. Mi skribas ok. Kvar kaj kvar estas ok. Mi skribas ok. Unu.

La sumo estas:

$$\begin{array}{r} 3,795 \\ 42,702 \\ 141,980 \\ \hline 188,477 \end{array}$$

cent okdek ok mil, kvarcent sepdek sep.

Możemy także liczyć krócej, opuszczając powtarzający się ciągle wyrazy „kaj” (więcej), „estas” (jest) i „mi skribas” (piszę). Działanie opiewa wówczas:

Du, sep. Ok, deksep. Unu, dek, deksep, dudekkvar. Du, tri, kvin, ok. Kvar, ok. Unu.

Odejmowanie.

Mniej = malpli.

Sep malpli kvin estas du. $12-8=4$. $252-52=200$.

$$\begin{array}{r} 752,482 \\ -426,391 \\ \hline 326,091 \end{array}$$

Mi kalkulas: Du malpli unu estas unu. Mi skribas unu. Dek ok malpli naŭ estas naŭ. Mi skribas naŭ. Tri malpli tri estas nulo. Mi skribas: nulo. Dekdu malpli ses estas ses. Mi skribas: ses. Kvar malpli du estas du. Mi skribas: du. Sep malpli kvar estas tri. Mi skribas tri.

La resto estas: tricent dudek ses mil, naŭdek unu.

Godzina. Horo.

Na oznaczenie godziny mówimy zawsze: czwarta piętnaście, **kvara dekkvin** (= la kvara horo, dekkvin minutoj), ósma czterdzieści pięć = **oka kvardek kvin**, dwunasta trzydzieści = **dekdua tridek**, unikając wyrażen: ósma

za sześć, trzy na szóstą, za trzy minuty wpół do dziewiątej. Prościej przecież powiedzieć: sepa kvindek kvar, kvin na kvardek kvin, oka dudek sep.

O godzinę pytamy się: **kioma horo?** Kioma = który (pod względem ilości).

EKZERCO KVINA.

Dwa pokoje. Sześć domów. Czterech synów. Ja mówię do dwóch kolegów (m). Osiemset sześćdziesiąt. Na stole leży dziewięć książek. 64,852. Sześć milionów siedemset osiemdziesiąt siedem tysięcy, dziewięćset sześć. 72,802,584. Osiemnasty. Stodwudziesty dziewiąty. Tyśiąc dziewięćset dwudziesty siódmy.

Która godzina? Ósma, dziewiętnaście. Dwunasta, dwadzieścia trzy. Czternasta, osiemnaście. Dwudziesta trzecia, dziewięć.

Wykonaj po esperancku dodawania:

a) 124,486	b) 347,584
272,808	27,110
674,120	34,584
<u>806,452</u>	<u>820,642</u>
c) 894,275	d) 3,456
42,785	25,059
12,009	316,280
454,284	4,576,891
795,458	62,759,498
<u>1,092</u>	<u>71,010,986</u>

Wykonaj następujące odejmowania:

a) 947,58	b) 497,400
<u>34,97</u>	<u>154,899</u>

c) 8,477,754
6,058,424

d) 8,971,925
7,642,059

LECIONO TRIA.

Odmiana rzeczownika i przymiotnika.

Esperanto ma tylko 2 przypadki: **przypadek podmiotu**, na pytanie kto?, co?, kończący się u rzeczowników na **o**, u przymiotników na **a**, i **przypadek przedmiotu**, na pytanie kogo?, co?, odpowiadający przypadkowi czwartemu gram. pol., a posiadający prócz końcówki rzeczownika **o**, lub przymiotnika **a**, jeszcze końcówkę **n**. Końcówka ta występuje tak w liczbie pojedynczej, jak też i w mnogiej. Filo legas libron—syn (kto?) czyta książkę (kogo co?). Profesoro instruas filon—profesor (kto?) naucza syna (kogo?). Profesoroj legas librojn—profesorowie czytają książki. Filoj skribas ekzercojn—synowie piszą ćwiczenia.

Resztę przypadków gram. pol. oddajemy za pomocą odpowiednich przyimków. (**Przyimki rządzą przyp. 1:** sur la tablo—na stole, en la ĉambro—w pokoju.) I tak przyimek **de—od** zastępuje **polski przyp. 2:** domo de direktoro—dom dyrektora, **al—do** zastępuje **polski przyp. 3:** telefoni al patro—telefonować do ojca (ojcu), przyimek **per—za pomocą** zastępuje **przyp. 6:** agiti per broŝuroj—agitować broszurami. **Przyp. 5** oddaje się przez 1: o bona patro!—o dobry ojciec! **Przyp. 7** oddaje się za pomocą stosownych przyimków, jak **en—w**, **sur—na**, **pri—o** itd.: en Esperanto—w Esperancie, pri literaturo—o literaturze, sur tablo—na stole.

Odmiana rzeczownika i przymiotnika, zastosowana do wymogów języka polskiego, przedstawia się zatem następująco:

Liczba pojedyncza.

Przyp. 1. Kto? co?

la bona patro — dobry ojciec

- Przyp. 2. Kogo? czego? (czyj)
de la bona patro — dobrego ojca
- Przyp. 3. Komu? czemu?
al la bona patro — dobremu ojcu
- Przyp. 4. **Kogo? co?**
la bonan patron — dobrego ojca
- Przyp. 5. Wołając
(o) bona patro — o dobry ojcie
- Przyp. 6. Kim? czem?
per la bona patro — dobrym ojcem
- Przyp. 7. W kim? w czym?
en la bona patro — w dobrym ojcu.

Liczba mnoga.

- Przyp. 1. **Kto? co?**
la bonaj patroj — dobrzy ojcowie
- Przyp. 2. Kogo? czego?
de la bonaj patroj — dobrych ojców
- Przyp. 3. Komu? czemu?
al la bonaj patroj — dobrym ojcom
- Przyp. 4. **Kogo? co?**
la bonajn patrojn — dobrych ojców
- Przyp. 5. Wołając
(o) bonaj patroj — o dobrzy ojcowie
- Przyp. 6. Kim? czem?
per la bonaj patroj — dobrymi ojcami
- Przyp. 7. W kim? w czym?
en la bonaj patroj — w dobrych ojcach.

Ćwiczenie. Odmieniaj według powyższego wzoru: bela ĉambro, nova telefono, granda teatro, la blanka papero.

W poezji może być końcówka rzeczownika **o** zastąpiona znacznikiem ' : o bona Di! — o dobry Boże! Samogłoskę **a** w przedimku mo-

zemy również zastąpić znacznikiem ; należy to jednak czynić tylko po przyimkach, zakończonych na samogłoskę: de l' teatro — de la teatro. Nie można jednak użyć sur l' domo zamiast sur la domo.

Przystawki: pra, mal.

Avo—dziadek, **praavo**—pradziadek; patroj—ojców, **prapatroj**—praojcowie. Przystawka **pra** ma więc w Esperancie **to samo znaczenie**, co w języku polskim.

Bona—dobry, **malbona**—zły; facila—łatwy, **malfacila**—trudny; rapide—prędko, **malrapide**—powoli; zorgi—starać się, **malzorgi**—zaniedbywać. Przystawka **mal** oznacza **przeciwieństwo**.

Malfacila—trudny, nefacila—niełatwy, malgranda—mały, **negranda**—niewielki; kapabla—zdolny, nekapabla—**niezdolny**, malkapabla—**całkiem niezdolny**. Podobnie: sana—zdrowy, nesana—niezdrowy, malsana—chory.

Co znaczy: neagrabla, nebone, nemultaj vortoj, malmultaj tagoj, niedbale (od zorgi), powoli, daleko, źle, brzydko?

Wstawka in.

Ino—kobieta. Ponieważ w Esperancie wolno nam pierwiastki dowolnie ze sobą łączyć, byleby tylko powstały w ten sposób nowy wyraz odpowiadał jakiemuś pojęciu, przeto patro—ojciec, **patrino**—matka, **patrina**—macierzyński, **patrine**—macierzyńsko. **Filino**—córka, filina—?, filine—?; **diino**—bogini, diina—?, diine—?. Wstawka **in** oznacza **rodzaj żeński**.

Co znaczy: doktorino, esperantistino, sinjorino, sinjorina, artistino, telefonistino?

Przyimek da.

Dla oznaczenia **ilości** używamy przyimka **da**: litro da vino—litr wina, litro de vino—litr od wina. Metro da ŝtofo—metr materji, metro de ŝtofo—metr do mierzenia materji.

Przeczenie.

Najczęściej używanem przeczeniem jest wyraz **ne—nie**. Odmienne od języka polskiego kładzie się po przeczeniu przypadek 4: mi **ne legas libron**—ja nie czytam książki.

Dwóch przeczeń w jednym zdaniu kłaść nie wolno.

Orzeczenie imienne.

Odmienne od języka polskiego kładzie się w Esperancie **orzeczenie imienne w przyp. 1**: „Ojciec jest profesorem” tłumaczymy więc tak, jak gdybyśmy mówili „ojciec jest profesor”, a więc: **la patro estas profesoro**.

Vortoj.

Aĉeti—kupować, **afabla**—uprzejmy, **akvo**—woda, **alia**—inny, **ami**—kochać, **ankaŭ**—także, **anstataŭ**—zamiast, **arbo**—drzewo, **avo**—dziadek, **biero**—piwo, **birdo**—ptak, **bovo**—wół, **ĉapelo**—kapelus, **ĉevalo**—koń, **da**—przyimek, oznaczający ilość (np. **glaso da biero**), **demandi**—pytać, **deziri**—życzyć, **diligenta**—pilny, **diri**—powiedzieć, **doni**—dać, **drapo**—sukno, **du**—dwa, **edzo**—małżonek, **ekzameno**—egzamin, **espero**—nadzieja, **familio**—rodzina, **feliĉa**—szczęśliwy, **frato**—brat, **fremda**—obcy, **frazo**—zdanie, **glaso**—szklanka, **ĝentila**—grzeczny, **havi**—mieć, **hela**—jasny, **helpi**—pomagać, **hieraŭ**—wczoraj, **homo**—człowiek, **ili**—oni, **infano**—dziecko, **ino**—samica, kobieta, **jam**—już.

Kapabla—zdolny, **ke**—że, żeby, **kelkaj**—kilku, niektórzy, **koni**—znać, **konstrui**—budować, **kun**—z (np. z bratem), **labori**—pracować, **leono**—lew, **lerni**—uczyć się, **letero**—list, **longa**—długi, **lumo**—światło, **memoro**—pamięć, **montri**—pokazywać, **nepo**—wnuk, **nokto**—noc, **nur**—tylko, **ofte**—często, **okupo**—zajęcie.

Peti—prosić, **plena**—pełny, **plori**—płakać, **prefikso**—przystawka, **pro**—dla, z powodu, **proverbo**—przysłowie, **pura**—czysty, **resto**—reszta, **restoracio**—restauracja, **sana**—zdrowy, **sekretario**—sekretarz, **sen**—bez, **sidi**—siedzieć, **stari**—stać, **sub**—pod, **sufikso**—wstawka, **sukceso**—powodzenie.

Tamen—jednak, przecież, **tempo**—czas, **tero**—ziemia, **tri**—trzy, **trinki**—pić, **unu**—jeden, **urbo**—miasto, **varma**—ciepły, **vespero**—wieczór, **viro**—samiec, mężczyzna, **viziti**—odwiedzać, **vojo**—droga, **voli**—chcieć.

EKZERCO SESA.

Mi amas la patron kaj la patrinon. La patro kaj la patrino amas min. Diligenta homo legas multajn librojn. Mi deziras al vi bonan tagon. La kajeroj kaj la libroj de la kolego estas puraj. Mi havas tri fratojn kaj du fratinojn. La patrino volas legi hodiaŭajn gazetojn, tamen mi havas gazetojn nur de la hieraŭa tago. Sur la arbo sidas kelkaj belaj birdoj. Mi esperas hodiaŭ sukceson por mi, sed la kolegoj malesperas jam pri la sukceso. Fremda sinjoro demandas min pri vojo al proksima urbo. Mi estas ĝentila kaj mi montras afable la vojon. La patro konstruas du novajn domojn, ĉar la malnovaj estas tro malgrandaj por la familio. La patro de la patro estas por mi la avo; la patrino de la avino la praavino. Mi estas filino de l'patro kaj nepino de l'avo. Vicsekretario anstataŭas sekretarion en la laboro. Mi ne estas kapabla, tamen mi ankaŭ ne estas malkapabla. La patrino ne povas min viziti pro multaj okupoj. „Rapidi malrapide” diras la proverbo. Restas al mi nur tre malmultaj tagoj por ekzamena laboro. Edzo amas edzinon kaj infanojn. Leonino estas ino de leono. Doktorino ne estas edzino de doktoro, nur la virino kun doktora diplomo. Plori estas ine. Malplena glaso de vino staras sur la tablo. Nei estas diri „ne”, jesi estas diri „jes”. Bonaj esperantistoj kaj esperantistinoj devas memori, ke ili povas doni en Esperanto nur unu neon en unu frazo.

EKZERCO SEPA.

(Cyfry w nawiasach oznaczają lekcję, w której dany lub podobny wyraz po raz pierwszy przychodził; litera obok wskazuje, gdzie

potrzeba go szukać w alfabetycznym spisie słówek. Z ułatwień tych należy korzystać jak najrzadziej, w każdym razie po namyśle.)

Kocham bardzo ojca i matkę. Esperanta (kogo, co?) uczę się (3 l) pilnie. Ja uczę (2 i) Esperanta. Na stole leży kapelusz siostry. Pod ziemią jest woda. W pokoju jest ciemno (3 l). Dzisiejszy dzień jest niejasny. Siostrę odwiedzają koleżanki (ino, m) bardzo rzadko. Choroba jest nieszczęściem dla człowieka chorego i dla rodziny. Kupuję metr (m) sukna. Jest obowiązkiem (2 d) człowieka pomagać innym w nieszczęściu. Przeszkody (3 h) są nieprzyjemne. Na stole stoi szklanka od wody, lecz bez wody. Siostry idą z matką, ja idę z ojcem. Mówię bratu, że siostra jest niegrzeczną. Noce są zimne, a dnie ciepłe. Czy ty nie znasz nowego (m) adresu (m) dziadka? Znam tylko stary adres do dziadka, nowego (IV. przyp.) nie znam. Miłość matki do dzieci jest wielka. Mam tylko stare książki, gdyż nowych (m. kogo, co?) nie kupuję. Adresuję (m) list do pani M. w S.

LECIONO KVARA.

Zaimki osobiste.

Liczba pojedyncza:	Liczba mnoga:
I. mi — ja	ni — my
II. vi — ty	vi — wy
III. li — on	ili — oni, one.
ŝi — ona	
ĝi — bezpłciowe	

Zaimek **li** odnosi się do osób i zwierząt, których płeć jest **męska**. Podobnie **ŝi** odnosi się do osób i zwierząt płci **żeńskiej**. Co nie może być nazwane **ani li, ani ŝi, nazywa się ĝi**; tym zaimkiem określa się więc wszyst-

kie przedmioty. I tak: **Tablo** estas nova, **ĝi** estas ankaŭ bela; **leciono** estas interesa, **ĝi** estas tamen malfacila.

Zaimka **vi** używamy w mowie potocznej na oznaczenie tytułu: pan, pani.

Zaimkiem **zwrotnym 3. osoby** jest **si: mi amas min** — kocham siebie, **ni amas nin** — kochamy siebie, **li amas sin, ŝi amas sin, ili amas sin**. Li amas lin — on kocha go, ŝi amas ŝin — ona kocha ją, ili amas ilin — oni kochają ich.

Zaimkiem **nieosobowym** jest **oni: oni skribas** — pisze się (niemieckie: man schreibt), oni akcentas — akcentuje się.

Zaimki odmieniają się na sposób rzeczowników: **mi**, de mi, al mi, **min**, mi, per mi, en mi.

Zaimki dzierżawcze tworzą się przez dodanie samogłoski **a**: mia — mój, nia — nasz, liaj libroj — jego książki; mi legas ŝiajn leterojn — czytam jej listy, li legas sian libron — on czyta swoją książkę, li legas lian libron — on czyta jego książkę.

Uwaga: Na oznaczenie zaimka „ty” używa się także (bardzo rzadko) wyrazu **ci**, zazwyczaj w znaczeniu ujemnem lub pogardliwem.

Prefiksoj: re, ge.

Vizito—wizyta, **revizito**—rewizyta; organizi—organizować, **reorganizi**—reorganizować; doni—dać, **redoni**—oddać; iri—iść, **reiri**—iść z powrotem. Przystawka **re** oznacza **powtórzenie czynności**.

Patro—ojciec, patrino—matka, **gepatroj**—rodzice. **Gefiloj**—syn i córka, **gefratoj**—brat i siostra, **geedzroj**—małżonkowie. Przystawka **ge** oznacza **połączenie obojga płci**.

Sufikso id.

Bovo—wół, **bovido**—ciele; **ĉevalo**—koń, **ĉevalido**—źrebię, **ĉevalidino**—źrebię żeńskie; leono—lew, **leonido**—lwiątko. Wstawka **id** oznacza **potomstwo**.

Co znaczy: gefila domo, gepatre, redono, reskribi, birdido, fratido, rememori, poetidino, poetinido, geedze?

Vortoj.

Adiaŭ—żegnaj, **amiko**—przyjaciół, **ankoraŭ**—jeszcze, **aparteni**—należać, **arto**—sztuka, **aŭskulti**—słuchać, **baldaŭ**—wkrótce, **certa**—pewny, **ĉe**—u, przy, **ĉefa**—główny, **danki**—dziękować, **denŝa**—gęsty, **dikti**—dyktować, **do**—więc, **fraŭlo**—kawaler, **gimnazio**—gimnazjum, **grafo**—hrabia, **grava**—ważny, **ĝis**—aż, do, **haro**—włos, **ido**—potomek, **inko**—atrament, **jen**—oto, **kara**—drogi, **koro**—serce, **kuri**—biec, **loĝi**—mieszkać, **mateho**—poranek, **monato**—miesiąc, **moŝto**—mość (tytuł), **nomi**—nazywać, **okazi**—zdarzać się, **okulo**—oko, **ornami**—zdobić, **pensi**—myśleć, **posedi**—posiadać, **prava**—mający rację (**vi estas prava**—pan ma słuszność), **preni**—brać, **prezenti**—przedstawić, **princo**—książę, **propra**—własny, **prunti**—pożyczać, **reciproka**—wzajemny, **renkonti**—spotykać, **respondi**—odpowiadać, **ricevi**—otrzymać, **rigardi**—patrzeć, **rimarki**—spozstrzegać, **saluti**—pозdrawiać, **se**—jeżeli, **semajno**—tydzień, **sendi**—posyłać, **societo**—towarzystwo, **super**—ponad, **strato**—ulica, **superflua**—zbyteczny, **ŝajni**—zdawać się, **tria**—trzeci, **tuj**—zaraz, **tuta**—cały, **vidi**—widzieć, **vojaĝo**—podróż, **lundo**—poniedziałek, **mardo**—wtorek, **merkredo**—środa, **ĵaŭdo**—czwartek, **vendredo**—piątek, **sabato**—sobota, **dimanĉo**—niedziela.

EKZERCO OKA.

Mi komprenas lin. Li ne rimarkas ŝin. Ŝi demandas min. Ni salutas ilin. Vi prezentas nin. Li prezentas sin. Li prezentas lin. Mi staras, sed li iras. Ili amas min, sed mi ilin ne amas. Li diktas, kaj ŝi skribas; li do diktas al ŝi. Ĉu Vi ne konas lin? Li kaj ŝi iras kune, ĉu vi ne rimarkas ilin? Ŝia patrino estas por ŝi tre bona, do ŝi amas sian patrinon. Mi skribas mian ekzercon, vi skribas

vian, kaj li devas skribi sian. Li loĝas ne en sia, sed en lia domo. Ili amas sin, sed ne amas ilin. Mi ne havas inkon, ĉar li skribas per ĝi. Li salutas ŝin elkore. Oni devas ami siajn gepatrojn. Se oni rapidas, oni kuras. Mi vidas jam de longe miajn gefratojn; ĉu vi ilin ankoraŭ ne vidas? Li rigardas min, kaj mi rigardas lin. Oni telefonas, do mi sendas lin al telefona aparato. Ĝis la revido! Vi estas malprava. Al Ŝia Princina Moŝto B. en K. Bonan tagon, kara edzino! Tre ofte okazas, ke edzino de artisto tute ne pensas pri la arto kaj ne okupas sin pri ĝi, do ŝi ne estas artistino. Se li kaj ŝi posedas doktoran diplomon, ili estas gedoktoroj. Mi iras al gesinjoroj N., miaj geamikoj. Mi argumentas, ŝi reargumentas. La filo amas siajn gepatrojn file, kaj la filino amas ilin filine. Via parolo estas tute superflua, ĉar ili ne aŭskultas vin.

EKZERCO NAŬA.

Dzień dobry, (4 przyp.) panie! Dobry wieczór, droga przyjaciółko! Dobra noc! Czy pan jest zdrowy? Dziękuję, jestem całkiem zdrowy. Dobrego apetytu (m), panie! Dziękujemy, nawzajem! Pan ma słuszność (4 p). Przedstawiam pani profesora (m) M. Żegnam (4 a) was państwo! Przyjemnej podróży! Zasiłam serdeczne pozdrowienia dla Ciebie. Do hrabiowskiej mości P. w L. Do pana B., profesora gimnazjalnego w M. Czy mieszkasz w swoim domu, czy w jego? Telefonuje się telefonem, telegrafuje telegrafem. Nie mogę pożyczyć ci książek (IV przyp.), bo one nie są moje, tylko jej. Czy pan należy do „Towarzystwa Esperanto”? Tak, pani, należę do niego od trzech miesięcy. Jeżeli się otrzymuje ważny list, należy zaraz dać odpowiedź. On kocha siebie, lecz nie kocha jej. Państwo M. mieszkają przy głównej ulicy naszego miasta; oni

posiadają przy niej własny dom. Praca zdobi pilnych ludzi. Chcę cię widzieć, drogi przyjacielu, więc musisz do mnie spieszyć. Dzisiaj spotykają mnie tylko niepowodzenia (3 s); zdaje mi się, że dzisiejszy dzień jest dla mnie nieszczęśliwy. Tydzień ma siedem dni: poniedziałek, wtorek, środa, czwartek, piątek, sobota, niedziela.

LECIONO KVINA.

Odmiana czasownika.

W Esperancie nie odmieniamy czasownika ani przez liczby, ani przez osoby. Mówimy więc: mi amas, ili amas, patro amas, patrinoj amas, uważając tylko, czy dana czynność jest terażniejszą, czy przeszłą, czy przyszlą. Coś albo było, albo jest, albo będzie. Jeżeli jest (**teraźniejszość**), używamy poznanej już końcówki **as**, jeżeli było (**przeszłość**), używamy końcówki **is**, jeżeli będzie (**przyszłość**), końcówki **os**. Patrino skribas—matka pisze, profesoro instruis—profesor nauczał, mi telefonos—będę telefonował.

Warunek oznaczamy końcówką **us**: artistoj deklamus—artyści deklamowali**by**, filo skribus—syn pisał**by**, li dirus—on powiedział**by**.

Końcówka **u** oznacza **rozkaz**: deklamu—deklamuj, patro telefonu—**niech** telefonuje ojciec, ili skribu—**niech** oni piszą.

Stopniowanie.

Nova—nowy, **pli nova**—nowszy, **plej nova**—najnowszy. Bona, pli bona, plej bona; bela, pli bela, plej bela. Proksime—blisko, **pli proksime**—bliżej, **plej proksime**—najbliżej; multe—wiele, pli multe—więcej, plej mul-

te—najwięcej. Malmulte—mało, pli malmulte—mniej, plej malmulte—najmniej. Juna—młody, malpli juna—mniej młody (ale jeszcze nie stary), malplej juna—najmniej młody (najstarszy między młodymi).

Przy porównaniach używamy wyrazu **ol—niż**: pli juna ol frato—młodszy niż brat (od brata), li estas pli bona ol ŝi—on jest lepszy od niej (niż ona). Antaŭ—przed, **antaŭ ol—zanim**. Antaŭ ol mi rimarkis lin, li jam vidis min—zanim ja go spostrzegłem, on już mnie widział.

Prefikso eks.

Ministro—minister, **eksministro**—były minister, kapitano—kapitan, **ekskapitano**—były kapitan (ekskapitan). Przystawka **eks** posiada więc w Esperancie **to samo znaczenie**, co w języku polskim.

Sufikso: ist, ej.

Artisto—artysta (arto—sztuka), dentisto—dentysta (dento—zab), esperantisto—esperantysta, artistino—artystka, esperantistino—esperantystka.

Podobnie: botisto—szewc, bo boto—but; kuracisto—lekarz, kuracistino—lekarka, bo kuraci—leczyć. Wstawka **ist** oznacza **zajęcie lub zawód**. Co znaczy: ĉambristino (2), instruisto (2), skribisto (2), ĉapelisto (3), laboristino (3), restoraciistino (3), skribiste, laboristina, artistine?

Legejo—czytelnia (legi—czytać), lernejo—szkoła (lerni—uczyć się), librejo—księgarnia (libro—książka), tabakejo—trafika (tabako—tytoń). Wstawka **ej** oznacza **miejsce, gdzie się coś znajduje lub odbywa**. Co znaczy: skribejo, aĉetejo (3), bierejo (3), laborejo (3), loĝeja (4), societejo (4), renkontejo (4)?

Vortoj.

Akcepti—przyjmować, **amuzi**—zabawiać, **antaŭ**—przed, **aŭdi**—słyszeć, **baldaŭ**—wkrótce, **boto**—but, **ĉirkaŭ**—około, **dika**—gruby, **el**—z (np. z wody), **fari**—robić, **fidi**—ufać, **forgesii**—zapominać, **forta**—silny, **freŝa**—świeży, **gasto**—gość, **ĝoja**—wesoły, **horo**—godzina, **inter**—między, **ja**—przecież, **juna**—młody, **kalkuli**—liczyć, **karesi**—głaskać, pieścić, **konsideri**—rozważać, **kudri**—żyć, **kuzo**—kuzyn, **kvara**—czwarty, **laŭ**—według, **mono**—pieniądze, **montri**—pokazywać, **morgaŭ**—jutro, **ol**—niż, **onklo**—wuj, **ordinara**—zwyczajny, **plej**—najwięcej, **pli**—więcej, **pordo**—drzwi, **porti**—nosić, **postuli**—żądać, **poŝo**—kieszon, **preĝi**—modlić się, **sako**—worek, torba, **serĉi**—szukać, **stato**—stan, **stomako**—żołądek, **sufiĉe**—dosyć, **ŝati**—lubieć, cenić, **ŝpari**—oszczędzać, **tempo**—czas, **teo**—herbata, **trans**—przez, **trovi**—znajdować, **veni**—przyjść, **vivi**—żyć.

EKZERCO DEKA.

Inter junaj homoj povas esti nur malpli juna homo, kaj inter maljunaj nur malpli maljuna. Mulpli juna homo tute ne estas maljuna, ĝi estas juna, sed malpli. El ni Vi estas plej dika, kaj li malplej. Mia ĉapelo estas pli bela, ol Via. Jes, sinjoro, sed ĝi estas ankaŭ pli nova, ol Via. Mi volus trovi mian patrinon, ĉu Vi ne rimarkis ŝin? Ĉu Vi serĉas Vian patrinon? Mi vidis ja ŝin antaŭ du horoj en nia domo. Li vizitis nin hodiaŭ, kaj ĉu vi vizitos nin morgaŭ? Donu al mi glason da freŝa akvo. Antaŭ ol mi Vin vidis, mi jam pri Vi aŭdis. Skribu multe kaj baldaŭ! Estu afabla, sinjoro, kaj reskribu al mi tuj! Niaj gepraavoj vivis pli longe ol ni. La inoj estas ordinare malpli fortaj ol la viroj: bovino estas malpli forta ol bovoviro, ĉevalino et ĉevaloviro, kaj (homa) virino ol (homa) viro. Fila domo estas malpli alta ol la filina. Hieraŭa tago jam ne venos pli. Pordisto staras ĉe la pordo. En nia domo ne estas pordisto, nur pordistino. En nia urbo estas 3 fotografistoj kaj nur 1 fotografistino. Kudristino kudras, botisto faras

botojn. Mi ne vidis ankoraŭ botistinon, sed mi konas jam multe da botistedzinoj. En legejo oni legas, en amuzejo oni sin amuzas, en kudrejo oni kudras kaj en preĝejo oni preĝas. Lerno lerneja estas multe pli bona ol privata en la domo. Li instruas en la lernejo, do li estas publika instruisto. Lia edzino estas instruistedzino. Ŝparu groŝon, kaj Vi havos plenan poŝon. Vivu stomako laŭ stato de l'sako. Malpli esperu, pli konsideru. Amikon karesu, sed kalkuli ne forgesu.

EKZERCO DEKUNUA.

Przed kilku dniami odwiedziłem mego przyjaciela. On przyjął mnie bardzo radośnie, gdyż już długo nie mieliśmy sposobności (4 o) się (nie sin!) widzieć. Jutro pójdę z nim i z jego ojcem do teatru. On i ja lubimy bardzo teatr; odwiedzalibyśmy go częściej, lecz nie mamy dość czasu i pieniędzy. Czyś widział już najpiękniejsze domy naszego miasta? One znajdują się przy głównej ulicy koło magistratu (m). Większy dom należy do mojej ciotki, a mniejszy do twego kuzyna. Chodź ze mną, a pokażę ci je. Wczoraj odwiedził naszą rodzinę najlepszy przyjaciel ojca; jutro spodziewamy się (3 e) jeszcze kilku gości. Jeżeli chcesz, przyjdź i ty z kilku naszymi kolegami, a wspólna (3 k) zabawa będzie bardzo przyjemną. Najprzyjemniej jest bowiem bawić się wspólnie. Byłem, jestem, będę. Szedłem do ciebie do mieszkania, lecz ponieważ spotkałem cię na ulicy, pójdziemy razem. Módl się i pracuj. Oszczędzaj! Kochaj i miej nadzieję! Ufaj mnie, swemu najlepszemu przyjacielowi. Czyta się gazety (m) w czytelni, uczy się w szkole. Idę do kościoła. Przed kilku minutami (m) powróciłem od nauczyciela. Czy nie widziałeś stróża (5 p) z naszej szkoły?

LECIONO SESA.

Łączenie wyrazów.

Wyrazy łączymy w Esperancie w ten sposób, że stawia się je razem, przyczem wyraz ważniejszy stawiamy na ostatniem miejscu; lerno—nauka, ĉambro—pokój: **lerno-ĉambro**—pokój do nauki, **skribotablo**—stół do pisania, **akvoglaso**—szklanka do wody. Dla ładniejszego brzmienia wolno nam samogłoskę końcową pierwszego wyrazu opuścić: **amletero**—list miłosny, **monsako**—wór pieńżny, **vizitkarto**—karta wizytowa.

Mem—sam, sola—sam (jedyny), **sama—ten sam**. Następujące przykłady wykazują, kiedy należy używać jednego z tych wyrazów: Ĉu Vi skribos **mem** al Via patro? — czy napiszesz sam do twego ojca? Li estas **sola** en la ĉambro—on jest sam w pokoju. Hodiaŭ mi vidis la **saman** sinjoron ĉe ni—dzisiaj widziałem tego samego pana u nas.

Sufiksoj: et, eg.

Domo—dom, dometo—domek, filo—syn, fileto—synek, filineto—córeczka, letereto—liścik, urbeto—miasteczko, ploreti—popłakiwać, poŝeto—kieszonka. Wstawka **et** oznacza **zmniejszenie pojęcia**.

Domego—gmach, urbego—olbrzym—miasto, ploregi—zanosić się od płaczu, poŝego—wielka kieszonka, sakwa. Wstawka **eg** oznacza **zwiększenie pojęcia**.

Używanie przypadku przedmiotu.

Przypadka przedmiotu, posiadającego zakończenie **n**, używa się w Esperancie, podobnie jak w języku polskim, po czasownikach przechodnich (filo skribas ekzercon).

Prócz tego **używa się przypadku przedmiotu** (przyp. 4 gram. pol.):

1. **na oznaczenie kierunku:** mi iras Krakovon—idę do Krakowa, mi iras teatron—idę do teatru.

Powiedzieliśmy już, że wszystkie przyimki rządzą przyp. 1: na stole—**sur la table**, w szkole—**en lernejo**, przed domem—**antaŭ la domo**. Jeżeli w powyżej podanych przykładach chodzi o zaznaczenie kierunku, musimy dać po wymienionych przyimkach przypadek przedmiotu z końcówem **n**, gdyż tylko w ten sposób oddajemy zrozumiale swoją myśl: **sur la tablⁿ**—na stół (np. mi donas la libron sur la tablⁿ—daję książkę na stół), **en lernejon**—do szkoły (idę), **antaŭ la domon**—przed dom (cię wołam).

2. **na oznaczenie daty:** trian de majo—trzeciego maja, unuan de majo—1-go maja.

3. **na oznaczenie czasu:** mi estis en Krakovo 2 semajnojn—byłem w Krakowie 2 tygodnie.

4. **na oznaczenie miary, ceny lub wagi:** la libro **kostas du markojn**—książka kosztuje 2 marki, la sukero pezas **4 kilogramojn**—cukier waży 4 kilogramy.

5. **w wielu wypadkach wątpliwych**, np. jestem chory na oczy—**mi malsanas okulojn**, uczestniczę w zgromadzeniu—**mi ĉeestas kunvenon**. Nie można bowiem powiedzieć: mi estas malsana sur okuloj, bo to zdanie znaczyłoby: jestem chory na oczach (mam na nich jakąś wysypkę); można jednakże użyć przyimka nieokreślonego **je**, którego używamy zawsze, ilekroć inny przyimek oddawałby nieściśle lub źle myśl naszą: mi estas malsana **je** okuloj. **Je la 2-a horo**—o drugiej godzinie.

Vortoj.

Aperi—zjawić się, **atendi**—czekać, **aŭ**—albo, **aŭtuno**—jesień, **fali**—upaść, **fari**—robić, **fero**—żelazo, **fino**—koniec, **frua**—

wczesny, **inviti**—zapraszać, **jaro**—rok, **kafo**—kawa, **komenci**—zaczynać, **konsisti**—składać się, **kosti**—kosztować, **libera**—wolny, **ligno**—drewno, **manĝi**—jeść, **maniero**—sposób, **mano**—ręka, **mateno**—poranek, **mezo**—środek, **nacio**—naród, **nazo**—nos, **nebulo**—mgła, **nun**—teraz, **ofici**—urzędować, **parto**—część, **perdi**—traścić, **plentago**—doba, **plu**—dalej, **pomo**—jabłko, **precipe**—szczególnie, **pri**—o, **printempo**—wiosna, **pro**—dla, z powodu, **post**—po, **ripoz**—odpoczywać, **sama**—ten sam, **sezono**—pora roku, **sola**—sam, jedyny, **salti**—skakać, **soldato**—żołnierz, **somero**—lato, **sopiri**—tęsknić, **superjaro**—rok przestępny, **ŝovi**—suwać, **ŝtofo**—materia, **veturi**—jechać, **vintro**—zima, **januaro**—styczeń, **februaro**—luty, **marto**—marzec, **aprilo**—kwiecień, **majo**—maj, **junio**—czerwiec, **julio**—lipiec, **aŭgusto**—sierpień, **septembro**—wrzesień, **oktobro**—październik, **novembro**—listopad, **decembro**—grudzień.

EKZERCO DEKDUA.

Liaj gepatroj veturos morgaŭ Parizon kaj restos en ĝi 4 semajnojn. Mi atendis 2 horojn kaj fine li alvenis. Du kaj du estas kvar. Sep kaj sep estas dekkvar. Sep malpli du estas kvin. Vi iris la unua, mi iris la dua. Vi iris la unuaj, ni iris la duaj. Nune ni havas jaron 1927-an. Metro da ŝtofo kostis 14 zlotojn 72 groŝojn. Hodiaŭ ni havas 14-an de marto. Kvina de aprilo estas monata datreveno de kvina de marto. Ŭnua broŝuro pri Esperanto aperis la 2-an de junio en le jaro 1887. Ĉu ni iros po 2, ĉu po 4? Aĉetu en la urbo por Via kuzino dekdu belajn pomojn po 20 groŝoj. Mi venis tro frue por la kunsido. Vespere oni vespermanĝas, tagmeze oni tagmanĝas. Ĉu vi jam matenmanĝis? Ni ankoraŭ ne, kaj Vi? La gekudristoj kudras en kudrejo per kudromaŝinoj aŭ per manoj. En grandaj manĝejoj estas multaj manĝoĉambroj. Antaŭ ol vi komencos labori, pripensu bone la laboron mem. Libera hometo en sia dometo. Ne ŝovu nazon en fremdan vazon. Ĉefplaco estas ĉefa placo, fervojo fera vojo.

En oficejoj oni trovas oficistojn kaj oficistinojn; ili estas por si gekolegoj. Ĉe la infanoj oni vidas ofte lignajn soldatetojn. Kafejeto estas negranda kafejo. En lernejon oni iras ordinare malpli ĝoje, ol oni el ĝi reiras. Li perdis tutan sian ŝparmonon pro la malsano de sia edzino; ĉar ŝi tamen estas jam ree sana, li plu monŝparos. La patro mem diris al mi, ke mi devas resti sola en la ĉambro. Via kolego skribas tre bele; zorgu pri la same bela skribmaniero. Anstataŭ viziti multekostajn kafejojn, estas pli bone iri teatron. Li falis teren. Li ne estis en la ĉambro, do mi invitis lin en ĝin. Jam 4 semajnojn mi atendas la leteron de li. Mi atendis longe en atendejo, sed mi lin ne rimarkis.

EKZERCO DEKTRIA.

Dzień, tydzień, miesiąc, rok.

Doba składa się z 24 godzin. Godzina ma 60 minut (m), minuta 60 sekund (m). Bardzo rzadko mają noc i dzień po 12 godzin; zazwyczaj jest albo dzień dłuższy od nocy, albo noc dłuższa od dnia. W zimie dzień jest krótszy, a noc dłuższa, w lecie jest przeciwnie. Siedem dni tworzy (6 f) tydzień. Sześć dni w tygodniu pracujemy, a w siódmym odpoczywamy. Cztery tygodnie tworzą miesiąc. Jest ich 12 w roku, nazwij je! Nazwij dni tygodnia! Miesiąc ma albo 30, albo 31 dni; tylko drugi miesiąc roku ma ich 28, albo 29. Wiosna, lato, jesień i zima są porami roku; mają one po 3 miesiące. Dziesięć lat tworzy dziesięciolecie (jardeko); sto lat tworzy stulecie. Dzisiaj mamy 14 marca 1927 roku. Czy jutro wtorek czy środa? Środa była już wczoraj, a wtorek przedwczoraj (5 a), jutro będzie piątek, a pojutrze sobota. Za 2 dni będziemy mieli niedzielę, dzień miłego spoczynku. Niedziela jest szczególnie

miłą dla ludzi pilnych, gdyż „miły spoczynek po pracy“. Ludzie leniwi pracują mało i można powiedzieć, że oni mają przez całe życie niedzielę. Powiedz datę (m) dnia przed 5 tygodniami.

LECIONO SEPA.

Liczebniki pochodne.

Dodając do liczebników głównych końcówkę przy-miotnika **a**, otrzymujemy poznane już liczebniki **porząd-kowe**: **dua**—drugi, **dekunua**—jedenasty, **cent dua**—setny drugi.

Dodając końcówkę rzeczownika **o**, otrzymujemy **rze-czowniki liczebne**: **unuo**—jedyńka, **duo**—dwójka, **de-ko**—dziesiątka, **dekduo**—dwunastka (tuzin), **jardeko**—dzie-sięciolecie; dodając końcówkę przysłówka **e**, otrzymujemy **przysłówki liczebne**: **unue**—po pierwsze, **kware**—po czwarte, **deke**—po dziesiąte.

Idziemy po dwóch—**ni iras po du**. Wyraz **po** ma więc przy liczebnikach to samo znaczenie, co w jęz. polskim. **Duo**—dwójka, **duono**—połowa, **triono**—trzecia część ($\frac{1}{3}$), **sesono**— $\frac{1}{6}$, **dekduono**— $\frac{1}{12}$, **tri centonoj**— $\frac{3}{100}$. Wstawka **on** oznacza przy liczebnikach ułamki.

Trioble—potrójnie, **kvarobla**—poczwórny, **du-oblo**—podwójna ilość. Wstawka **obl** oznacza przy li-czebnikach wielorakość: **double kvar estas ok**— $2 \times 4 = 8$. **Fojo**—raz, **unufoje**—pewnego razu, **trifoje**—trzykrotnie (trzy razy), **kelkfoje**—kilka razy. **Mi vizitis Vin kvarfoje**—odwiedziłem cię 4 razy.

Liczebniki zbiorowe tworzą się za pomocą wstaw-ki **op**: **duope**—we dwoje, **ni iros sesope**—pójdziemy w sześcioro.

Mnożenie.

$$\begin{array}{r} 28 \cdot 36 \\ \hline 168 \\ 84 \\ \hline 1,008 \end{array}$$

dudek kvar oble tridek ses.

Mi kalkulas:

Ses okoble estas kvardek ok. Mi skribas ok. Restas kvar. Ses duoble estas dekdu kaj kvar estas dekses.

Tri okoble estas dudek kvar. Mi skribas kvar, restas du. Tri duoble estas ses kaj du estas ok.

Mi sumas:

Ok. Ses kaj kvar estas dek. Mi skribas nulon, restas unu. Unu kaj ok estas naŭ kaj unu estas dek.

La rezulto: mil ok.

Dzielenie.

Dividi = dzielić, **divide** = dzielone.

$$\begin{array}{r} 9462 : 9 = 1,051\frac{1}{3} \\ 46 \\ 12 \\ 3 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

Naŭ mil, kvarcent sesdek du divide (per) naŭ.

Mi kalkulas:

Naŭ divide naŭ estas unu. Mi skribas unu. Kvar divide naŭ estas nulo. Mi skribas nulon. Kvardek ses divide naŭ estas kvin. Mi skribas kvin. Kvin naŭoble estas kvardek kvin. Restas unu. Dekdu divide naŭ estas unu.

Mi skribas unu. Unu naŭoble estas naŭ. Restas tri naŭoj, aŭ unu triono.

Uwaga. Działañ rachunkowych ułamkami, jako rzeczy zbyt szczególowej, w tym samouczku nie uwzględniamy.

EKZERCO DEKKVARA.

Wykonaj następujące działania:

- a) 3726 . 48
- b) 4227 : 631
- c) 1234 : 99
- d) 185 : 15
- e) 2456 : 11
- f) 64898 : 101

Przymki.

W Esperancie posiadają przymki ściśle określone znaczenie. I tak mówimy w języku polskim: jestem **na** wsi, co tłumaczymy w Esperancie: mi estas **en** vilaĝo, gdyż w tym wypadku tylko przymek **en** oddaje logicznie naszą myśl. Podobnie: będę was oczekiwał na dworcu — mi atendos vin **en** stacidomo, gdyż sur stacidomo znaczyłoby, że będę was oczekiwał na dachu dworca. Tęsknić **za** nim — sopiri **je** li, a nie post li, o 4 godzinie — **je** kvara horo, nie pri kvara horo.

Ke — że, żeby. Jeżeli używamy spójnika **ke** w znaczeniu **żeby**, a więc chcąc wyrazić **życzenie lub rozkaz**, dajemy czasownikowi końcówkę **u**: mi diras, **ke vi iru** urbon! — mówię, **żebyście** szli do miasta!; w przeciwnym razie końcówkę **as, is, os**: mi diras, **ke vi iras** urbon — mówię, **że idziecie** do miasta.

Wyrażenia nieosobowe.

Częściej używane wyrażenia nieosobowe są:
pluvas — deszcz pada   fulmas — błyska się

neĝas — śnieg pada   tondras — grzmi
ŝajnas al mi — zdaje mi się   estas utile — jest rzeczą
urĝas — spieszy się   pożyteczną.

Przy wyrażeniach nieosobowych nie kładzie się podmiotu.

Io — coś.

Io kuŝas sur la tablo — coś leży na stole; li havas **ion** en la mano — on ma coś w ręku. Dodawszy przed samogłoską **i** we wyrazie **io** literę **k**, otrzymujemy **wyraz pytajny: kio — co?**, **t** posiada wartość **wskaźnika: tio—to**, **ĉ** oznacza zbiorowość: **ĉio — wszystko**, wreszcie **nen** oznacza **zaprzeczenie: nenio—nic**. Wyrazy te odmieniają się rzeczownikowo: **io, de io, al io, ion, per io, en io**.

Sufiksoj: ig, iĝ, ebl.

Pura — czysty, **purigi** — robić czystym, czyścić, **purigo** — czyszczenie; ĝoja — wesoły, **ĝojigi** — robić wesołym, rozweselać. **malĝojigi** — robić smutnym, smucić, **ĝojiga fakto** — pocieszający fakt; **kunigi** — łączyć, **unuigi** — jednożyć.

Wstawka **ig** oznacza: **robić kogoś czemś**, robić kogoś jakimś.

Ĝojiĝi — stać się wesołym, rozweselić się, **edziĝi** — stać się mężem, ożenić się, **edziniĝi** — stać się żoną, wyjść za mąż; **kuniĝi** — stać się razem, złączyć się. Wstawka **iĝ** oznacza: **stać się czemś**, stać się jakimś (sam z siebie): **Morti** — umierać, **mortigi sin** — zabić się, popełnić samobójstwo, **mortiĝi** — umrzeć.

Ebla—możliwy, **videbla**—widzialny, **legeble**—czytelnie, **skribebla**—możliwy do napisania, **eble**—może, **ebla**—możliwy. Wstawka **ebl** oznacza **możliwość**.

Co znaczy: beliga, blankiĝi, plibonigi, devigi (2), deviga, devige, malfaciligi, ruĝiĝi, (2), alproksimigi, aĉetebla, malfeliĝi, kapabligi (3), lumigi, restigi, vizitebla, poŝegnaĉ (4 a), zrobiĉi hrabiaŭ (4 g), zamieszkać (4 l), możliwy do wzięcia (4 p), ricevebla, otoczyć (5 ĉ), odświeżyć (5 f), włożyć do kieszeni (5 p), znaleźć się (5 t), ożywić (5 v), zaezać się (6 k).

Vortoj.

Aero—powietrze, **afero**—sprawa, **aro**—zbiór, **alta**—wysoki, **ambaŭ**—obaj, **atenti**—uważać, **bati**—bić, **bastono**—laska, **brancĉo**—gałąź, **ĉesi**—przestawać, **ĉi**—określenie bliskości (**tio**—to, tamto, **tio-ĉi**—to tu), **ĉirkaŭ**—około, **daŭri**—trwać, **dekstra**—prawy, **direkta**—prosty, **diferenco**—różnica, **disponi**—rozporządzać, **doni**—dawać, **dum**—podczas, **ebla**—możliwy, **ekzisti**—istnieć, **fajro**—ogień, **fali**—padać, **fama**—sławny, **fojo**—raz, **for**—precz, **fulmo**—błyskawica, **hundo**—pies, **io**—coś, **jen**—oto, **ĵuri**—przysięgać, **kaduka**—wąty, **kies**—którego, **konduki**—prowadzić, **kampo**—pole, **kreskajo**—roślina, **kabano**—chata, **kelkaj**—kilku, **kiu**—kto, **klara**—jasny, **kotaĵo**—błoto, **kolero**—gniew, **kontenta**—zadowolony, **kredi**—wierzyć, **krei**—tworzyć, **kuraci**—leczyć, **kvankam**—choć, **lasta**—ostatni, **lito**—łóżko, **limo**—granica, **neĝo**—śnieg, **nekek**—ani-ani, **objekto**—przedmiot, **ombro**—cień, **oportuna**—wygodny, **ornami**—zdobić, **pagi**—płacić, **persono**—osoba, **plaĉi**—podbrać się, **plumo**—pióro, **prepozicio**—przymek, **pluvo**—deszcz, **post**—po, **prudenta**—rozsądny, **rakonti**—opowiadać, **resti**—pozostawać, **rivero**—rzeka, **riĉa**—bogaty, **saĝa**—mądry, **sen**—bez, **senti**—czuć, **servi**—służyć, **scii**—wiedzieć, **signifi**—znaczyć, **supozi**—przypuszczać, **teni**—trzymać, **tiel**—tak, **tinti**—brzęczeć, **tuko**—chustka, **tombo**—grób, **tondro**—grzmot, **utila**—pożyteczny, **vasta**—szeroki, **valoro**—wartość, **vento**—wiatr, **vera**—prawdziwy, **verki**—tworzyć dzieło, **vesto**—ubranie, **vilaĝo**—wieś, **vintro**—zima.

EKZERCO DEKKVINA.

Kvar kvinoble estas 20. Mi rakontis al vi mallongan historieton; ĉu vi ĝin ankoraŭ memoras? Duobla duono estas unuo. Tri sesonoj estas unu duono. Se vi ion faras, faru tion ne duone, sed tute! Sesdeko da bonaj plu-

moj kostas 95 groŝojn. Bona komenco estis kaj estos duono de tuta laboro. Mi renkontas lin dum hodiaŭa tago jam la sesan fojon. Kion vi deziras, gesinjoroj? Per kio mi povas al vi servi? Mi vizitas lin la unuan kaj lastan fojon. Io tute alia estas „kuracistino” kaj „kuracistedzino”. Li rakontis al ni ion nekredeblan. Kion Vi forprenis de la tablo? Mi forprenis de ĝi tion, kio antaŭe sur ĝi kuŝis. El Via instruo mi komprenas nenion. Venis la sama sinjoro kaj restigis ion por Vi. Lin kontentigi estas malfacilege, ĉar al li ĉio malplaĉas. Mi vidis jam tion, sed li ankoraŭ ne. Jarcento estas dekoble pli longa tempo ol jardeko, kaj centoble pli longa ol jaro. Du faras la samon sed malsame. Li demandis min pri Vi kelkfoje. Mi juras je honoro, ke mi ĉion rememoras klare. Oni ne povas diri: mi estas sur koncerto, nur: mi ĉeestas koncerton. Pluvas jam de post 4 tagoj. Ĉu tio estas prenebla? La pluvo falas somere, la neĝo vintre. Pluvegas. Dum la pluvego estas ofte aŭdeblaj la tondroj. Ŝajnas al mi, ke jam baldaŭ neĝos, ĉar la aero estas jam treege malvarma. Bone estas, ke vi vizitas min nune, ĉar poste mi ne havos multe da tempo. Tondras kaj fulmas. Sciigoj estas ne ĝojaj, nek malĝojaj; ili estas nur aŭ malĝojigaj, aŭ ĝojigaj. La tondro estas aŭdebla, la fulmo estas videbla, kaj la fulmontondro estas samtempe videbla kaj aŭdebla. Estas multe pli facile malsaniĝi ol saniĝi. Malbonan homon oni devas antaŭ ĉio bonigi kaj poste oni povas labori por lia pliboniĝo. Oni duoble donas, se oni tuj donas. Antaŭ mallonga tempo ĝi tute ne estis videbla, sed nune ĝi jam videbliĝis. Pri pli proksima objekto oni diras: tio ĉi, pri malpli proksima: tio. Mi purigos mem miajn vestojn, sed mi havos ne tute facilan laboron, ĉar ili multege malpurigis. Ĉu mi ne estas prava? Jes, tute! Mi supozas, ke li

ne estas malprudenta homo. Ke vi bone sciu la diferencon inter „io, kio, tio, ĉio, nenio” — vi devas memori, ke la litero *k* antaŭ litero *i* signifas demandon, litero *t* respondon, literoj *nen* neon. Ĉu vi komprenas ĉion aŭ nur ion? Respondu: „ĉion”, ĉar „ion” mi ne volas.

EKZERCO DEKSESA.

Co robisz? Co masz w prawej ręce. a co w lewej? W prawej trzymam pióro, a w lewej cygareto (m). Wszystko mnie gniewa. Nic mi się nie (dwa przeczenia!) podoba. Coś leży na stole. Coś (!) mi dał? Dałem tobie to samo, co jemu. Mówię ci, że to jest dla mnie całkiem niezrozumiałe. Dobrze, ale przecież ja ci to wyjaśniam, żebyś rozumiał. Pójdziemy w dwójkę. Czy czujesz ból głowy? Byłem z nim w pokoju, ale czułem się sam, gdyż myślałem przy innej, droższej mi, osobie. Przysięgam ci na honor, że mówię prawdę. Odpowiedz na (!) to, o co cię pytam. Odpowiem na (!) wszystko, ale powoli. Pieniądze włożyłem do kieszeni. Zaczął padać deszcz. Pożegnaj go i chodź ze mną. Zmusiłem go do pisania listu. To nie jest możliwe. Idę za tobą, gdyż ty idziesz przedemną. Za odpowiedź dziękuję ci bardzo serdecznie. Za (!) 9 dni będę znowu u niego. Za (!) jabłka zapłaciłem tylko kilka groszy. Czekałem długo na ciebie. Adresuj na moje imię, gdyż jest możliwe, że inaczej list nie trafi (m) do niego.

LECIONO OKA.

EKZERCO DEKSEPA.

La homa vivo.

La homa vivo ne daŭras tro longe. Oni vivas plej ofte ĝis kvindeka aŭ sesdeka jaro; homo pli maljuna estas

tre malofta. Ĉar la homa vivo daŭras tiel mallonge, oni devas multe kaj diligente labori, se oni volas ion pli grandan, ion pli longedaŭran krei.

Laboru senĉese, ne zorgu pri fin',
La tombo atendas ne verkon, sed Vin;
La verko ekzistos pli longe ol ni.
La temp' ĉion finos, disponas pri si.

Tiel diris nia fama poeto, Kazimiro Brodziński. Kaj vere li estas prava! Ĉar kvankam la homa vivo estas kardu, kvankam ĝi daŭras tro mallonge, oni devas atenti ne ĝian kadukon, sed ĝian valoron kaj povon de laboro. Ni scias ja tre bone, ke la homoj, kiuj multe laboras, estas kontentaj kaj feliĉaj; male la homoj, kiuj ne laboras, estas ordinare malkontentaj kaj nefeliĉaj. Ni memoru, ke la laboro ornamas plej bele kaj plej daŭre la homan vivon. Nian laboron forprenos de ni nek la vento, nek la fajro, nek la malbona homo; ĝi estas plej nia, ĝi estas plej valora.

Przymki.

(Ĉiag dalszy.)

Poznaliśmy już kilkanaście przymków: **al**—do, **de**—od, **en**—w, **pri**—o, **per**—zapomocą, **por**—dla, **sur**—na, **anstataŭ**—zamiast, **da**—przymek na oznaczenie ilości, **kun**—z, **pro**—z powodu, **sen**—bez, **sub**—pod, **ĉe**—u, przy, **ĝis**—aż do, **super**—ponad, **antaŭ**—przed, **ĉirkaŭ**—około, **inter**—między, **dum**—podczas, **post**—po.

Jak to już powiedzieliśmy, w Esperancie każdy przymek posiada tylko **jedno stałe znaczenie** i może być użyty tylko w tem jednym znaczeniu. W razie wątpliwości, jakiego przymka użyć, można użyć albo przymka nieoznaczonego **je**, albo też przypadku IV.

W językach narodowych jeden i ten sam przyimek posiada bardzo różnorokie znaczenia, co utrudnia bardzo naukę tych języków.

I tak w polskim języku mówimy: jestem **na górze**, choruję **na oczy**, idę **na obiad**, czekam **na was**, idę **na dworzec**, idę **na koncert**. W każdym z tych przykładów wyraz **na** posiada inne znaczenie; właściwe znaczenie **na** posiada tylko przykład: jestem na górze. W innych przykładach esperantysta nie może użyć przyimka *sur*, bo np. dosłownie przetłómaczone idę na dworzec (*mi iras sur stacidomon*) oznaczałoby, że idę na dach, na szczyt dworca. Idę na dworzec = *mi iras stacidomon*, choruję na oczy = *mi malsanas je okuloj* (*okulojn*), idę na obiad = *mi iras tagmanĝi*, czekam na was = *mi atendas vin*, idę na koncert = *mi iras koncerton*.

Prócz tej właściwości jednego stałego znaczenia, posiadają przyimki esperanckie jeszcze tę właściwość, że przez dodanie końcówki **e** stają się one przysłówkami, np.: *antaŭe* — w zastępstwie, *antaŭe* — przedtem, *dume* — w międzyczasie, *tymczasem*, *poste* — później, *kune* — razem, *ene* — w środku. Jeśli do nich dodamy końcówkę **en** (kończówki przysłówka i kierunku), otrzymujemy: *antaŭen* — naprzód, *enen* — do środka, *suben* — w dół, *ĉirkaŭen* — wokół, *malantaŭen* — w tył!

Podobnie możemy do nich dodawać według potrzeby inne końcówki, np. końcówkę przymiotnika **a**, otrzymując wyrazy: *kuna* — wspólny, *ĉirkaŭa* — okolny, *suba* — będący pod, *antaŭa* — będący przed, *malantaŭa* — będący za, *ena* — będący w środku.

Celem bliższego zapoznania się z przyimkami esperanckimi, przejdziemy je po kolei.

1) **Al** oznacza kierunek. Nadto zastępuje polski przypadek III. Łączy się zawsze z przyp. I.

Mi iras al la patro. Li parolas al la frato.

2) **Anstataŭ** oznacza zastępstwo.

Si venis anstataŭ li. Anstataŭ iri teatron, li iris urbon.

3) **Antaŭ** (malantaŭ) oznacza czas, miejsce, kierunek.

Mi parolis kun ŝi antaŭ du jaroj. Li estis antaŭ la domo. Mi iris malantaŭ la domon.

4) **Apud, ĉe**, — oznaczają bliskość.

Li staris apud ŝi. Li estis ĉe la patro.

5) **Ĉirkaŭ** (około) oznacza bliskość co do miejsca lub czasu.

Ĉirkaŭ mi staris multaj homoj. Ĉirkaŭ placo estas domoj. Ni iru ĉirkaŭ la urbon! Li vizitis min ĉirkaŭ la dua.

6) **Da** — przyimek, oznaczający ilość.

Metro da ŝtofo, litro da vino.

7) **De** — oznacza posiadanie, pochodzenie, czas.

Domo de la patro. Amo de patrino. De tago al tago.

8) **Dum** (podczas) oznacza czas.

Dum la somero mi estis en Zakopane.

9) **Ekster** (za, poza) oznacza miejsce, kierunek, czas.

Li estis ekster la domo. Ŝi iris ekster la urbon. Li lernas ekster la lecionhoroj.

10) **El** (z) oznacza kierunek, materiał, pochodzenie, wyjście, wybór.

Li iris el ĉambro. Figuro el gipso (= figuro gipsa), Figuro el antikvaj tempoj. Plej bona el ili.

11) **En** oznacza miejsce i kierunek.

Li estis en ĉambro. Ŝi iris en ĉambrom.

12) **Ĝis** (= aż do) oznacza kierunek, czas.

Li iris ĝis la domo kaj li revenis. Ĝis la revido morgaŭ!

- 13) **Inter** (między) oznacza miejsce, kierunek.
Li estis inter la domoj. Ni venis inter ilih.
- 14) **Je** — przyimek nieosobowy.
Mi malsanas je la kapo.
- 15) **Kontraŭ** (naprzeciw) oznacza miejsce, kierunek.
Li staris kontraŭ ŝi. Li iris kontraŭ min.
- 16) **Krom** — oprócz.
Krom li venis multaj esperantistoj.
- 17) **Kun** (= z) oznacza towarzystwo.
Mi estis kun li.
- 18) **Kvazaŭ** (jakby) oznacza porównanie.
Li parolas kvazaŭ instruisto.
- 19) **Laŭ** — według.
Li skribas laŭ la volo de l'patro.
- 20) **Malgraŭ** — mimo.
Malgraŭ via volo li ne skribas.
- 21) **Per** (przez, zapomocą) oznacza sposób.
Li skribas per plumo.
- 22) **Po** oznacza ilość.
Li lernas po kvar horoj.
- 23) **Por** (dla, z powodu) oznacza cel, zysk, cenę.
Mi lernas por scii multe. Por la domo li donis ok milojn. Li laboras por si.
- 24) **Post** (po, za) oznacza czas, miejsce.
Li vizitis min post du jaroj. Li iras post vi.
- 25) **Preter** (obok, mimo) oznacza miejsce, kierunek.
Mi iris preter ili. Li iras preter la domon.
- 26) **Pri** = o.
Li parolas pri ŝi.
- 27) **Pro** (dla, z powodu) oznacza przyczynę.
Li estas malfeliĉa pro la amo.
- 28) **Sen** — bez.

Ili iris sen mi.

29) **Sub** (pod) oznacza miejsce, kierunek.

Sendu gazeton sub banderolo. Iru sub la teron!

30) **Super** (nad) oznacza miejsce, kierunek, stopień.

La bildo super la kanapo. Donu la bildon super la kanapon. La majoro estas super la kapitano.

31) **Sur** (na) oznacza miejsce, kierunek.

La lampo staras sur la tablo. Donu la lampon sur la tablon.

32) **Tra** (przez) oznacza ruch, kierunek.

Ta tramo veturas tra la tuta urbo. Iru tra la atendejon.

33) **Trans** (przez) oznacza miejsce, kierunek (z innej strony danego przedmiotu).

Homoj iras trans la muro. Hanibalo iris trans la Alpoj.

LECIONO NAŬA.

Poznane w poprzedniej lekcji wyrazy: io, kio, tio, ĉio, nenio, możemy uważać za rzeczowniki, a to z powodu ich rzeczownikowego zakończenia. Jeżeli przy tych wyrazach zmienimy samogłoskę końcową **o** na samogłoskę **a** (na pytanie jaki[a—ie]), otrzymamy wyrazy następujące: **ia—jakiś, kia—jaki, tia—taki, ĉia—wszelki, nenia—nijaki.**

Te wyrazy odmieniają się jak przymiotniki: **tia, de tia, al tia, tian, tia, per tia, en tia, tiaj, de tiaj itd.** Oznaczają one **jakość.**

Jeżeli samogłoskę końcową zmienimy na **u**, to otrzymamy wyrazy, odnoszące się do **osób: iu—ktoś, kiu—kto, tiu—ten, ĉiu—każdy, neniu—nikt.**

Odmiana: **tiu, de tiu, al tiu, tiun** itd., **tiu**j, **de tiu**j, **al tiu**j, **tiujn** itd.

Jeżeli damy na końcu **es**, otrzymamy wyrazy, oznaczające **przynależność: ies — czyjś, kies — czyj, ties — tego, ĉies — każdego, nenies — niczyj.**

Sufiksoj: an, ar, er, em.

Ano—członek, zwolennik, mieszkaniec. Klubano—członek klubu, klubanino—członkini klubu, ideano—zwolennik idei, samideano—współideowiec, samideanino—zwolenniczka tej samej idei, Krakovano—Krakowianin, Krakovanino—Krakowianka.

Aro—zbiór: vortaro—zbiór słów, słownik, arbaro—zbiór drzew, las, vagonaro—zbiór wagonów, pociąg, personaro—zbiór osób, personal.

Ero—cząstka: akvero—kropla wody, fajrero—iskra, sablo—piasek, sablero—ziarnko piasku.

Ema—skłonny: amema—kochliwy, plorema—płaczliwy, legema—lubiący czytać, dankema—wdzięczny.

Co znaczy: kajeraro, meblaro, parolema, rapidema, skribema, vortareto, akvereto, arbareto, frataro, gefrataro, gesamideanoj, frazaro, urbanaro, vizitema, przyjacielski, gimnazjasta, ochoczy do nauki, lubiący się bawić (4 a), gościnny (4 g), pieszczośliwie (4 k), nabożny (4 p), oszczędnie (4 ŝ), członek towarzystwa (3 s), jadalny (5 m), zbiór domów, gniewliwie (6 k), uczuciowy (6 s), ciekawy (6 s), zbiór ubrań (6 v).

Vortoj.

Alumeto—zapałka, **avara**—chciwy, skąpy, **apud**—przy, **abili**—gwarzyć, **benko**—ławka, **butono**—guzik, **cendo**—cent, **ĉifi**—miać, **defendi**—bronić, **dormi**—spać, **el**—z (np. z wody), **etendi**—rozciągać, **eco**—właściwość, **egala**—równy, **embaraso**—zakłopotanie, **fenestro**—okno, **fia**—szpetny, **frua**—wczesny, **ganto**—rękawiczka, **ĝibo**—garb, **haki**—rąbać, **imiti**—naśladować, **juĝi**—sądzić, **jurnalo**—dziennik, **ĵus**—właśnie, **kampo**—pole, **kanti**—śpiewać, **kapo**—głowa, **kaŝi**—ukrywać, **kaŭzo**—przyczyna, **kial**—dlaczego, **knabo**—chłopiec, **konstrui**—budować, **kabano**—chata, **kotaĵo**—

blóto, **kvazaŭ**—jakby, **limo**—granica, **lerta**—zgrabny, biegły, **mar-
ŝi**—maszerować, **mieno**—mina, **mondo**—świat, **nepre**—koniecznie,
nordo—północ, **nebulo**—mgła, **okcidento**—zachód, **oriento**—
wschód, **pano**—chleb, **paĝo**—strona, **pasi**—mijać, **polico**—policja,
preskaŭ—prawie, **pro**—dla, z powodu, **promeni**—przechadzać się,
preter—obok, mimo, **rando**—brzeg, skraj, **rano**—żaba, **scienco**—
wiedza, **stelo**—gwiazda, **sudo**—południe, **supre**—na górze, **surtu-
to**—surdut, **ŝlosi**—zamykać na klucz, **terura**—straszny, **truo**—dziu-
ra, **tuko**—chustka, **uzi**—używać, **valo**—dolina, **verda**—zielony, **ve-
tero**—pogoda.

EKZERCO DEKOKA.

Iu venis; kiu li estas? Tio tute ne estas li, nur ŝi, ĉar venis iu sinjorino al niaj gepatroj. Tiu sinjoro, kiu hodiaŭ kun vi parolis, estis tre alta. Kies panon vi manĝas, ties kanton vi kantas. Ĉiu homo devas zorgi ĉion sian. Neniu estas tiel maldiligenta, kiel (6 t) ŝi. Viroj edziĝas, virinoj edziniĝas. Vi havas sur Vi ian malnovan surtuton. Hodiaŭ estas ia fia vetero. Por li estas ĉia lampo bona, sed por mi nenia, ĉar mi malsanas je okuloj. Vi rakontis ion, kion ni ankoraŭ ne legis en iu libro. Venis ia sinjorino kaj restigis por Vi ies libron. Kies ĝi povas esti? Estu ĝi ĉies, mi tute ne zorgas ĝin. Nenies mono estas por ĉiuj. Kiajn librojn vi aĉetos, novajn ĉu malnovajn? Tiuj ĉi ĉambroj estas varmaj, sed tiuj tre malvarmaj. Esperantistoj nomas sin reciproke „gesamideanoj”, ĉar ili ĉiuj grupiĝis ĉe la sama ideo. Lasta vagonaro forveturas de nia stacidomo je la 12-45. Ofte unu malgranda fajrero kaŭzas grandegan fajron. Se oni ion pripensas, oni ne volas renkonti iun babileman. Sur la tablo mi vidas kelkajn akverojn. Pri la aro da akveroj oni povas diri: akveraro. Esperantistoj portas verdajn steletojn en la butontruoj. Li estas prudenta, do lia eco estas prudenteco. Mi estas hodiaŭ tre legema, sed mi havas nenion legeblan. Kiu ĉe la

vojo konstruas, tiun ĉiu instruas. Malbone, malbone vi tempon pasigas; vin tio amuzas, nin tio mortigas. Kia homo, tia domo.

Anekdotoj.

Kiu en la XVII-a jarcento portis la plej grandan ĉapelon? — Tiu, kiu havis la plej grandan kapon.

Aŭ — aŭ! Kelnero, falis al mi unu franko malsupren, kiun mi ne povas trovi. Se Vi ĝin trovos, redonu ĝin morgaŭ al mi; se Vi ne trovos, ĝi apartenu al Vi.

Policisto: Kial vi ploras, mia knabo? Ĉu vi vojperdis? **Knabo:** Ne mi, sinjoro, sed mia patrino vojperdis, kaj ŝi verŝajne tute perdiĝos, ĉar mi ne povas ŝin trovi.

Malkompreno: Ĉu Vi loĝas en la urbo? — Ne. — Do Vi estas k a m p a r a n o. Ĉu ne? — Kampa rano!? Mi tuj klarigos al Vi, ĉu mi estas rano.

EKZERCO DEKNAUA.

Kto był u ciebie wieczorem? Był ten sam pan, któregośmy spotkali wczoraj podczas przechadzki. Każdy ma swoje złe i dobre właściwości. Właściwością tego jest dużo mówić (7 b), i o takim człowieku mówimy, że jest gadatliwy; właściwością tamtego jest to, że się często gniewa, i o takim mówimy, że jest gniewliwy. A ty jaką masz właściwość i do czego jesteś skłonny? Moją właściwością jest oszczędność, bo od dzieciństwa jestem oszczędny.

Czyje są te książki i tamte zeszyty? Te książki są jego, a o tamtych nie wiem czyje. To widziałem, tamtego jeszcze nie widziałem. Nikt nie prosił o twoją pomoc. Temu człowiekowi wszystko na świecie wydaje się złem; mnie przeciwnie. Tyś taki dobry, jak (6 t) on. Przyniosłeś coś dla mnie z miasta? Nie przyniosłem ci nic, bo nie wziąłem ze sobą pieniędzy i nie mogłem ci nic kupić.

Jestem już śpiący, bo już bardzo późna godzina. Wieśniacy mieszkają na wsi, mieszczanie w mieście. Każdy, co, jaki, wszyscy, niczyj, wszelki, jak, wszystko, jakiś, nikt, tak, nijak, jakoś.

EKZERCO DUDEKA.

Prepozicioj esperantaj.

Anstataŭ resti **en** la urbo, mi iris iam **kun** la frato **al** la arbaro. Kiam ni komencis iri, estis kelke **da** minutoj **antaŭ** la sesa horo matene; ni venis **en** la arbaron iom **post** la oka, do la vojo **de** la urbo **ĝis** la arbaro daŭris **ĉirkaŭ** du horoj. Tuj **ekster** la urbo komenciĝis la vojo tre maloportuna **por** ni, ĉar **pro** la hieraŭa pluvo ni renkontadis ofte la kotaĵojn, **trans** kiujn ni devis salti. Poste kondukis la vojo **tra** vasta kamparo, **sur** kiu ni vidis diversajn kreskaĵojn. Ĉe la vilaĝo ni defendis nin **per** la bastonoj **kontraŭ** iu hundo, kiu kuris direkte **al** ni **el** la proksima kabano. Fine ni venis **en** la arbaron. Ĝi estis vere interesiga. **Antaŭ** niaj okuloj etendis sin altegaj multjaraj arboj, **inter** kiuj tintis gaje la kantado **de** birdoj. **Malantaŭ** ni, **preter** la limoj **de** l'arbaro, fluis la rivero. **Super** la akvo **de** l'rivero ni rimarkis densan nebulon; **desuper** la proksimaj arboj falis **sur** la riveron longa ombro. Mi promenis **tra** la arbaro kaj **dum** la promeno ni vidis **apud** unu arbo multe **da** branĉoj, kiuj defalis **sur** la **teron** kaj kuŝis **sur** la tero. **Depost** tiu ĉi tago ni vizitas tre ofte la arbaron, **pri** kies beleco precipe mia frato tre volonte rakontas. Li kvazaŭ ne povas vivi **sen** la arbara aero; somere okazas preskaŭ ĉiutage, ke li jam **je** la tria matene leviĝas **elsub** la litotukoj kaj iras **en** la arbaron.

LECIONO DEKA.

Tiel — tak, w taki sposób.

Znając zasadę, że przy podobnych wyrazach **k** na początku oznacza **zapytanie**, **t** — **wskazanie**, **ć** — **zbiorowość**, **nen** — **zaprzeczenie**, i że **brak litery** przed **i** oznacza **nieokreślność**, nie trudno będzie nam wywnioskować, że gdy poznane już **tiel—tak**, to **kiel—jak**, **ćiel—w każdy sposób**, **neniel—w żaden sposób**, **iel—w jakiś sposób**, **jakoś**. Końcowe **el** oznacza przy podobnych wyrazach **sposób**.

Kiej eble plej — możliwie jak naj...

Końcówka **e** oznacza **miejsce**: **kie—gdzie**, **tie—tam**, **ćie—wszędzie**, **nenie—nigdzie**, **ie—gdzieś**. Ponieważ **n** oznacza **kierunek**, przeto **kien—dokąd**, **tien—tam**, **dotąd**, **ćien—wszędzie** (np. **idę**), **nenien—nigdzie** (np. **jadę**), **ien—dokądś**. Dokąd idziecie? Ni iras tien, kien vi — idziemy tam, dokąd wy.

Ajn — kolwiek: **kie ajn** — **gdziekolwiek**, **kien ajn** — **dokądkkolwiek**, **kiu ajn** — **ktokkolwiek**, **kio ajn** — **cokolwiek**.

Końcówka **am** oznacza **czas**: **iam—kiedyś**, **kiam—kiedy**, **tiam—wtedy**, **ćiam—zawsze**, **neniam—nigdy**.

Końcówka **al** oznacza **przyczynę**: **ial—z jakiegoś powodu**, **kial—z jakiego powodu**, **dłaczego**; **tial—dlatego**, **ćial—z każdej przyczyny**, **nenial—z żadnej przyczyny**.

Końcówka **om** oznacza **ilość**: **kiom—ile**, **tiom—tyle**, **ćiom—wszelka ilość**, **neniom—żadna ilość**. **Kioma—który** (o ilości): **kioma horo?**—**która godzina?** **Tie—tam**, **tiea—tamtejszy**, **ći tiea—tutejszy**.

	—	— nieo- kreślne	k pytające, względne	t wskazu- jące	ê zbiorowe	nen przeczące
ZAIMKI	u osoba	iu ktoś	kiu kto	tiu ten	êiu każdy	neniu nikt
	a jakość	ia jakiś	kia jaki	tia taki	êia wszelki	nenia nijaki
	o rzecz	io coś	kio co	tio to	êio wszystko	nenio nic
	es przyna- leżność	ies czyjś	kies czyj	ties tego	êies każdego	nenies niczyj
PRZYSŁÓWKI	e miejsce	ie gdzieś	kie gdzie	tie tam	êie wszędzie	nenie nigdzie
	al przy- czyna	ial dla- czegoś	kial dlaczego	tial dlatego	êial z każdej przyczy- ny	nenial z żadnej przy- czyny
	am czas	iam kiedyś	kiam kiedy	tiam wtedy	êiam zawsze	neniam nigdy
	el sposób	iel jakoś	kiel jak	tiel tak	êiel w każdy sposób	neniel w żaden sposób
	om ilość	iom trochę	kiom ile	tiom tyle	êiom wszelka ilość	neniom żadna ilość

Prefikso ek.

Dormi—spać, **ekdormi**—zasnąć, **vidi**—widzieć, **ekvidi**—zobaczyć, **plori**—płakać, **ekplori**—zapłakać, **scii**—wiedzieć, **ekscii**—dowiedzieć się. Przystawka **ek** oznacza **początek** lub **krótkotrwałość** czynności.

Sufiksoj: ad, ec, ul.

Wstawka **ad** oznacza **częstotliwość** lub **długie trwanie czynności**: **iri**—iść, **iradi**—chodzić; **manĝi**—jeść, **manĝadi**—jadać; **legi**—czytać, **legadi**—czytywać, **skribadi**—pisywać.

Eco—**właściwość**: **bona**—dobry, **boneco**—dobroć; **bela**—piękny, **beleco**—piękność; **nova**—nowy, **noveco**—nowość; **infano**—dziecko, **infaneco**—dzieciństwo; **alta**—wysoki, **alteco**—wysokość.

Bonulo—mężczyzna dobry, **bonulino**—kobieta dobra, **belulino**—kobieta piękna; **juna**—młody, **junulo**—młodzieniec, **maljunulo**—starzec, **maljunulino**—staruszka, **junulino**—? Wstawka **ul** oznacza **osobę**, odznaczającą się jakąś **właściwością**.

Kion signifas: białość, wielkość, zacząć nauczać, zrozumieć, porozumiewać się (**iĝ**), multeco, zacząć mówić, przemawiać, proksimulo, rapidemulino, ruĝulo, część o kupować (2 a), uprzejmość, szczęśliwość, kobieta szczęśliwa, homeco, zdolność, (2 k), laboradi, długość, zajmowanie się (2 o), pełność, płkanie (2 p), plorulino, czystość (2 p), pozostawianie (2 r), powstać (2 s), popijać (2 t), odwiedzanie, słuchanie (3 a), szef (ul 3 ĉ), dziękowanie (3 d), zacząć biegać (3 k), biegać, zdobienie (3 o), myśliciel (3 p), myślicielski, myślicielka, pozdrawiać (3 s), często podróżować (3 v).

Vortoj.

Afero—sprawa, **ajn**—kolwiek, (**kiu ajn**—ktokolwiek), **alia**—inny, **direkto**—kierunek, **eĉ**—nawet, **ekster**—za, poza, **esplori**—badać, **farto**—powodzenie, **festo**—święto, **ĝusta**—właściwy, **ĵeti**—

rzucać, **larĝa**—szeroki, **lasi**—puścić, pozwolić, **lavi**—myć, **mezur**i—mierzyć, **najbaro**—sąsiad, **ordoni**—rozporządzać, **pezo**—ciężar, waga, **piedo**—noga, **planedo**—planeta, **profeto**—prorok, **provi**—próbować, **rivero**—potok, **sidi**—siedzieć, **simila**—podobny, **turmenti**—męczyć, **urĝa**—pilny, **volupto**—rozkosz.

EKZERCO DUDEKUNUA.

Neniu profeto en sia urbeto. Kun kia Vi festas, tia Vi estas. Kial Vi ne zorgas pri li tiel diligente, kiel li pri Vi? Tie kuŝas io; kiu tion tien donis? Ie mi havas mian kajeron; ĉu vi ne scias kie? Ĝi kuŝas tie ĉi. Ĉie mi renkontas nur malbonajn homojn, ian bonulon mi ne povas trovi. Ial oni forgesas pri mi, sed kial? Mi volus lin iam viziti, sed kiam, se mi ne havas tempon tiam, kiam mi volus tion fari. Nenie mi povas lin ekvidi. Kiaj vi estas por ni, tiaj ni por vi. Iel oni ne alvenas. Ĉiel ni nin ankoraŭfoje renkontos; se vi iros tien, kien ĉiam, mi atendos vin tie, kaj se vi restos tie ĉi, mi tien ĉi baldaŭ revenos. Oni devas skribi tiel, kiel mi. Nenial mi povas diri tion al vi. Donu al mi tiom, kiom mi donis hieraŭ al ŝi. Ioma mono estas nenioma. Donu al mi morgaŭ kaj postmorgaŭ po tiom, po kiom vi havos. Venu kiu ajn volas, kaj ekvidu, ke mi komprenas ĉion, kion li tie ĉi skribis. Kiel vi fartas? Kie vi loĝas? Nune mi nenie havas la loĝejon, ĉar mi ĵus enloĝiĝas en alian loĝejon. Tre ofte turmentas la homojn unu mallonga kaj ŝajne malgrava demando: kial tiel? Iam mi ŝin jam vidis, sed kiam tio okazis? De kie vi revenas? Tiel mi certiĝis, ke vi ekkomprenis ĉion ĝuste. Hodiaŭ mi vidis en la urbo mian kolegon, tamen li malaperis antaŭ miaj okuloj tiel rapide, kiel li ekaperis. Oni devas ami siajn geproksimulojn. Iru kiel eble plej rapide. Kiam mi komencas iri, mi ekiras, kaj kiam mi iras reen, mi reiras. Kiam mi ĵetis al li la

pilkon, li rejetis ĝin direkte al mi tre forte, kaj trafis mian kapon. Mi do koleriĝis, forjetis la pilkon tre forte de mi, kaj ĉesis kun li pilkludi. Ne formanĝu hodiaŭ ĉion, kion vi havas, ĉar morgaŭ vi havos nenion por manĝi. Sidigu, sinjorino, mi petas. Tiun ĉi ĵurnalon mi ekabonis antaŭ 4 jaroj, pro manko de mono mi ĉesis ĝin aboni, sed nune mi ĝin reabonos. Iru mem al niaj genajbaroj, sed ne iru sola, ĉar vi ne trovos eble la ĝustan vojon. Li laboras ĉiutage, sed ne la tutan tagon, ĉar lia laboro daŭras nur 5 horojn en ĉiu tago. Liaj ecoj estas: prudenteco, saĝeco, boneco kaj gastemeco.

EKZERCO DUDEKDUA.

Gdzie byłeś? Byłem tam, skąd ty wracasz. Dlaczego on nie przychodzi? Kiedy mnie odwiedzisz? Jak piszesz? Ile masz pieniędzy? Nie widuję go. Jakoś się nie możemy spotkać. Chodźmy tam. Bierz tyle, ile chcesz. To było wtedy, gdyśmy się ujrzeli koło tamtego wielkiego gmachu. Czy to sobie przypominasz? Nigdzie go nie widzę. Nigdy jeszcze nie byłem tam. Zawsze tęsknię jednako za tobą. Wysokość, długość i szerokość mierzy się metrem (m), wagę kilogramem (m). Staruszkowie wyszli gdzieś razem. Nie mogłem jakoś zasnąć. Czy dobrze sypiasz? Nowość zawsze bawi (ig. 4a). Co tam, to nie tu. Wtedy ci oddam wszystko, kiedy będę mógł. Kiedyś się jeszcze zobaczymy; do widzenia! W Esperancie wszystko czyta się tak, jak się pisze. Obowiązkiem każdego z nas jest oddać to, co znalazł. On mieszka tam. Nie mam nic czasu. Wszędzie dobrze, lecz w domu najlepiej.

LECIONO DEKUNUA.

Lerni—uczyć się, lernanto—uczeń, lernanta—uczący się, lernante—ucząc się. Traduki—tłumaczyć, tradukanto—

tłumacz, traduk**anta**—tłumaczący, traduk**ante**—tłumacząc.

Przypomnijmy sobie, że **as** oznacza **teraźniejszość**, **is**—**przeszłość**, **os**—**przyszłość**, i zauważmy, że po odrzuceniu powtarzającego się w tych zakończeniach s, otrzymujemy 3 samogłoski: **a**, **i**, **o**. **A** jest symbolem **teraźniejszości**, **i** **przeszłości**, **o** **przyszłości**. Jeżeli więc w wyrazie traduk**anto**—tłumacz (obecny), zmienimy samogłoskę czasu, i zamiast **a** damy **i**, otrzymamy wyraz traduk**into**—tłumacz (były). Podobnie traduk**onto**—tłumacz przyszły. Homo, kiu traduk**as**, estas traduk**anto**, kiu traduk**is**, estas traduk**into**, kiu traduk**os**, estas traduk**onto**. Podobnie: traduk**anta**—tłumaczający, traduk**inta**—ten, który tłumaczył, traduk**onta**—ten, który będzie tłumaczył; traduk**ante**—tłumacząc, traduk**inte**—przetłumaczywszy, traduk**onte**—mając tłumaczyć.

Ant, int, ont są cechami imiesłowów czynnych.

Prefikso dis.

Ĵeti—rzucać, **disĵeti**—rozrzucać, iri—iść, **disiri**—rozejść się; doni—dać, **disdoni**—rozdać. **Przystawka dis** oznacza **rozdział, rozprószenie**.

Sufiksoj: aj, uj, il, ind.

Malnova—stary, malnova**ĵo**—starzyzna; ovo—jajo, ova**ĵo**—jajecznica; trinki—pić, trinka**ĵo**—napój, fotografa**ĵo**—fotografja. Wstawka **aj** oznacza **przedmiot z czegoś zrobiony**.

Mono—pieniądze, monu**ĵo**—pugilares; sukero—cukier, sukeru**ĵo**—cukiernica; supo—zupa, supu**ĵo**—waza na zupę; plumo—pióro, plumu**ĵo**—piórnik. Wstawka **uj** oznacza **przedmiot, coś w sobie zawierający**.

Przy pomocy tej wstawki tworzymy nadto:

Nazwy drzew: pomo—jabłko, pomujo—jabłoń; piro—gruszka, pirujo—grusza.

Nazwy krajów: polo—polak, Polujo—Polska; germano—niemiec, Germanujo—Niemcy; anglo—anglik, Anglujo—Anglja.

Ilo—narzędzie. Luli—kołysać, lulilo—kołyska; pa-fi—strzelać, pafilo—strzelba; haki—rąbać, hakilo—siekiera, sonori—dzwonić, sonorilo—dzwonek.

Inda—godny czegoś. Vidinda—godny widzenia, leginda—godny czytania, aminda—godny miłości, honorinda—czcigodny.

Kion signifas: disigi, disiĝi, instruinda, kajerujo, paperujo, skribaĵo, zorginda, disaĉeti, dezirinde, konstruaĵo, lerninda, puriginda (2), preninda, reŝendaĵo (3 s), godny przyjęcia (4 a), pugilarasik (4 m), igła (4 k), roznosić (ad 4 p), rozpaść się (5 f), coś do jedzenia, rozdzielić [ig 5 p], jabłoń, pojazd [5 v], godny wywyższenia [pli, ig, 6 a], wiarygodnie, pudełko na zapalki [7 a], klucz [7 ŝ], środek mierniczy [8 m], rozejść się, podobizna [8 s].

Imiona własne.

Imiona własne pisze się w Esperancie tak, jak w językach narodowych: sinjoro Danek, urbo Krosno, vilaĝo Polanka. Jeżeli jednakże zachodzą w nich litery, których Esperanto nie posiada, pisze się obok w nawiasie brzmienie danego wyrazu: mi estas en Rzeszów (Ĵeŝuv), ni parolis pri Mickiewicz (Mickjeviĉ). Nazwy bardziej znane umiędzynarodowiono: Kraków—Kraĉovo, Warszawa—Varsovio, München—Munĥeno, Lwów—Leopolo.

Imiona męskie, jak Johano—Jan, Leono—Leon, Petro—Piotr, Miĥaelo—Michał, **zdrabnia się** wstawką ĉj: Joĉjo—Jaś, Miĉjo—Michaś, Peĉjo—Piotruś, Leoĉjo—Leonek.

Imiona żeńskie zdrabnia się wstawką nj:
Mario na Manjo, Heleno na Helenjo lub Henjo, Zofio na Zonjo.

Z innych wyrazów przyjęto zdrabniać; patro na paĉjo-tatus, patrino na paĉjo-mamusia.

Vortoj.

Afranki—opłacać, **almozi**—żebrać, **bruli**—palić się, **ĉeri-
zo**—czereśnia, **dio**—bóg, **dramo**—dramat, **drinki**—pić alkohol, **fi-
ra**—dumny, **flui**—płynąć, **intenci**—zamierzać, **jen**—oto, **kompo-
ni**—składać, **koni**—znać, **kredi**—wierzyć, **luli**—kołysać, **mensogi**—
kłamać, **ora**—złoty, **pala**—blady, **poŝto**—poczta, **rondo**—koło, **krag**,
serĉi—szukać, **sukero**—cukier, **ŝuldo**—dług, **traduki**—tłumaczyć
vendi—sprzedawać, **volonte**—chętnie.

EKZERCO DUDEKTRIA.

Instruanta. Instruinta. Instruonta. Instruante. In-
struinte. Instruonte. Instruanto. Instruinto. Instruonto.
Mi estas instruanta. Mi estis instruanta. Mi estos instru-
anta. Mi estas instruinta. Mi estis instruonta. Mi estus
instruanta. Instruante, ankoraŭ ne instruinte. Tradukanto
tradukas, tradukinto tradukis, tradukonto tradukos. Tra-
dukisto tradukas profesie, tradukanto nune. Ĉie estas mul-
te da verkontoj, malpli multe da verkantoj, kaj tre mal-
multe da verkintoj. Kiam oni intencas ion skribi, oni estas
skribonta. Mi estis legonta la libron, kiam li min vizitis.
Fluanta akvo fluas. Li estas instruanto, ĉar li vin instru-
as, tamen li tute ne estas instruisto, ĉar li mem estas an-
koraŭ lernanto. Kiam ajn mi ŝin vizitis, mi trovis ŝin ĉiam
verkanta, tamen neniam verkinta. La kreinto de Esperan-
to estas eldoninta unuajn lernolibrojn de helpa lingvo in-
ternacia uzante pseŭdonimon: Dro Esperanto. Kion signi-
fas tiu ĉi vorto: Esperanto? Li helpas lin en lia laboro,
do li estas lia helpanto. En pli gravaj laboroj partoprenas

multaj kunlaborantoj. Mi estis ion al ŝi parolanta, kiam mi lin ekvidis. Rapidante oni kuras, eĉ kuregas. Traleginte la leteron, mi estis tuj je ĝi reskribonta. En la vendejon alvenadas multaj ion aĉetontaj homoj. Dirinte tion, li estis tuj forironta. Poŝte restante. Restante via, mi finas la hodiaŭan skribaĵon. Ĉiuj aŭskultantoj zorge aŭskultadis. Mi estas ĉiama loĝanto de tiu ĉi urbo. Grafiĝinte li grande fieriĝis. Okazantaĵo estas tio, kio okazas. Kio estas okazintaĵo, kaj kio okazantaĵo? Mi ŝuldas al ŝi, do mi estas ŝia ŝuldanto. Adresanto estas la homo, kiu adresas. Kiu estas adresinto? La poŝtistoj havas ofte multe da laboro, kiam ili, resendante la leterojn ne trafintajn je ĝusta adreso, serĉadas iliajn adresintojn. Kelkaj homoj pensas nur pri la manĝado de bonaj manĝaĵoj. Homon, kiu ŝatas longe dormi, oni povas nomi: longdormemulo. En Polujo loĝas poloj, en Germanujo germanoj. Poloj, loĝantaj en Germanujo, estas germanujaj poloj. Lulante la infanojn, oni kantetas lulilajn kantojn. Ŝi ĉiam petas min, ke mi manĝu sukeraĵojn. Sur pomujo kreskas pomoj, sur ĉerizujo ĉerizoj.

Ni kuniĝu kaj laboru por nia kara ideo, por esperantismo. La devizo de esperantistoj estas: Ĉiam antaŭen!

Faru ĉiu en rond' sia, kion Di' ordonos, kaj el eroj la tutaĵo baldaŭ sin komponos.

EKZERCO DUDEKKVARA.

(Traduku artikoleton „Al la lernanto” en komenco de la 1-a leciono).

Gubiłem kilka razy pugilares, ale go jeszcze nigdy nie zgubiłem. Rozdział (5 p) wszystko tak, żeby każdy z nich coś otrzymał. On jest wiarygodnym człowiekiem. Czy masz przy sobie pudełko z zapalnikami? Pisząc, myśl o tem, co piszesz! Szyje się igłą, zamyka kluczem. Prze-

syłki pocztowe powinien zawsze opłacać wysyłający. Ujrawszy go, zbladłem. Pozostające jądła daj żebrakowi. Widzę płonący dom. Biegnać, upadłem na ziemię. Wszyscy jego pomocnicy odeszli. Uczeń powinien być zawsze pilny.

LECIONO DEKDUA.

Instruanta—uczący, instruata—nauczany (ten, którego nauczają), instruante—ucząc, instruate—będąc nauczany, instruanto—uczący, instruato—uczeń. Instruita—nauczony, instruota—ten, który będzie uczony.

Prefikso bo.

Patro—ojciec, **bopatro**—ojciec żony (teść), **bopatri**no—matka żony (teściowa); frato—brat, **bofrato**—brat żony, szwagier; **bofratino**—siostra żony, szwagrowa. **Przystawka bo** oznacza **pokrewieństwo wskutek małżeństwa**.

Sufiksoj: aĉ, estr, ing, um.

Domo—dom, domaĉo—rudera; boto—but, botaĉo—bucisko. Wstawka **aĉ** oznacza **pogardliwość**.

Estro—zwierzchnik: gimnaziestro—dyrektor gimnazjum, gimnaziestrino—dyrektorka gimnazjum; imperio—cesarstwo, imperiestro—cesarz; bando—banda, bandestro—herszt bandy.

Plumo—pióro, plumingo—rączka do pisania; cigaro—cygaro, cigaringo—cygarniczka; kandelo—świeca, kandelingo—lichtarz. Wstawka **ing** oznacza **przedmiot, zawierający coś częściowo**.

Wstawka **um** jest wstawką **bez określonego znaczenia**. Oddaje ona nieścisły związek między dwoma po-

jećiami. I tak: plena—pełny, plenumi—spełnić; nazo—nos, nazumo—cwikier, kolo—szyja, kolumo—kołnierz. Wyrazów utworzonych przy pomocy tej wstawki jest kilkanaście; w słownikach są one podawane jako samoistne wyrazy.

EKZERCO DUKEKKVINA.

Instruanta. Instruita. Instruota. Instruate. Instruite. Instruote. Instruato. Instruito. Instruoto. Mi estas instruata. Mi estis instruata. Mi estos instruata. Mi estas instruita. Mi estis instruita. Mi estos instruita. Mi estas instruota. Mi estis instruota. Mi estos instruota. Mi estus instruata. Mi estus instruita. Mi estus instruota. Estu instruata!

Verko estas tradukata, sed ankoraŭ ne tradukita. Verko tradukota; ĝi atendas tradukonton. Kiam oni trinkas la vinon, oni estas la vinon trinkanta, kaj la vino estas trinkata; kiam oni estas la vinon trinkinta, la vino estas (for) trinkita, kaj kiam oni estas vinon trinkonta, la vino estas trinkota. Mi estas via instruanto, kaj vi miaj instruatoj. Arestanto estas tiu homo, kiu arestas; arestato tiu, kiun oni arestas. Arestinto estas arestinta arestiton. Adresanto adresas leterojn al adresatoj. La leterportistoj havas ofte multe de laboro, kiam ili serĉadas la loĝejojn de la adresitoj. Se oni iun instruas, oni estas instruanto kaj tiu homo estas instruato. Venis iu tro multe drinkinta homaĉo. Lernejestro estras la lernejon. Sen—data letero ne estu sendata. Enigu la plumon en la plumingon. Kio povas esti kolumo? Vizitis min gebofiloj. Ĉie tro multaj kritikantoj. Telegrama stilo estas jena: Kiel domo pagata? — Ŝuldo postmorgaŭ redonota. — Reklamaj disdonitaj, ĉu disdonotaj? — Aŭ — aŭ, urĝas! — Deklaro subskribita. — Kiam filino venonta? — **Lernolibro finita, lernado daŭrigota.**

ALDONO.
LA ESPERO (NADZIEJA).
(Himno esperantista)

En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko, —
Perflugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.

Ne al glavo sangon soifanta
Ĝi la homan tiras familion;
Al la mond' eterne militanta
Ĝi promesas sanktan harmonion.

Sub la sankta signo de l'espero
Kolektiĝas pacaj batalantoj
Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj.]

Forte staras muroj do miljaroj
Inter la popoloj dividitaj;
Sed dissaltos la obstinaj baroj,
Per la sankta amo disbatitaj.

Sur neŭtrala lingva fundamento,
Komprenante unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan rondon familian.

Nia diligenta kolegaro
En laboro paca ne laciĝos,
Ĝis la bela sonĝo de l'homaro
Por eterna ben' efektiviĝos.

L. L. Zamenhof.

(Powyższy wiersz twórcy Esperanta, dr. L. Zamenhofs, w wolnym przekładzie L. Belmonta.)

Nowych uczuć trysnęłaś krynico!
Idzie światem potężne wołanie!
Niech je wiatry na skrzydła pochwycą,
Niech rozniosą po życiowym łąnie!

Głos się rozszedł, wzywa ludzkie rzesze
Nie do mieczy, nie do krwawej burzy,
On nadzieję świętą w sercach krzesze,
Ludziom — wrogom wieczny pokój wróży.

Pod sztandarem tej świętej nadziei
Pokojowi się kupią szermierze...
Szybko rośnie moc drogiej idei
Dzięki pracy i niezłomnej wierze.

Trwałe mury dzieliły narody,
Między nimi stały lat tysiące,
Ale padną odporne przegrody,
Gdy uderzą w nie serca gorące.

Na ośniewie jednej wspólnej mowy
Ludy myślą napełnią się Bożą,
W zrozumieniu i w zgodzie świat nowy,
Jedną wielką rodzinę utworzą.

Więc szermierze wytrwają w jedności,
Wielkim trudem się swoim nie zmęczą,
Póki piękne marzenie ludzkości
Nie zabłyśnie nam wieczystą tęczą.

Vortoj.

Afranko—opłata, **aranĝi**—urządzać, **baro**—przeszkoda, **ekzisti**—istnieć, **elekti**—wybierać, **glavo**—miecz, **imagi**—wyobrażać, **kolekti**—zbierać, **nepra**—konieczny, **permesi**—pozwalać, **plenumi**—spełniać, **promesi**—przyrzekać, **prunti**—pożyczać, **kesto**—skrzyńka, **obstina**—uparty, **postuli**—żądać, **preskaŭ**—prawie, **reciproka**—wzajemny, **regiono**—okolica, **salti**—skakać, **soifo**—pragnienie, **studi**—studjować, **tasko**—zadanie, **ŝati**—cenić, **tiri**—ciągnąć.

Poŝto, telegrafo, telefono, radio.

Poŝto estas tre grava aranĝo en vivo de kultura homo. Ni ne povas al ni imagi vivon sen leteroj kaj sen leterportistoj, sen poŝto, telegrafo kaj telefono. Dum la oka kongreso de polaj poŝtistoj, okazinta en Wilno la 11-an kaj 12-an de julio 1926. diris en sia parolado seĝma deputito s-o Pławski kaj la aŭtoro de tiu—ĉi libro, ke la homa kulturo ne povus ekzisti sen poŝta aranĝo. Ĉiu poŝtkesto estas insigno de l'kulturo kaj tial gepoŝtistoj estas tre gravaj laborantoj de civilizacio.

Poŝtaj aranĝoj plenumas en kultura vivo homara taskon de reciproka proksimigo de homoj. Letero aŭ poŝtkarto, kiun ni ĵetas en poŝtkeston, permesas al ni je malgranda afranko, ne forlasante nian urbon kaj ne sendante specialan servanton, sendi nian sciigon al homo, kiu ofte loĝas tre malproksime de ni, ne nur en nia patrolando, sed ankaŭ en eksterlando.

Telegrafo kaj telefono estas mirindaj elpensitaĵoj de homa genio. Ili permesas al ni en mallonga tempo, preskaŭ tuj, komunikiĝi kaj paroli kun niaj konatuloj en—kaj eksterlande.

Plej nova elpensitaĵo estas radio, kiu permesas al ni aŭdi tutan mondon kaj paroli kun tuta mondo. Ĝia signifo estos ankoraŭ pli granda, kiam oni plibonigos tiun—ĉi genian eltrovaĵon.

Havante telefonon, telegrafon, radion kaj aeroplanon, nia kultura mondo bezonas nepre lingvon internacian, ĉar ni devas ja komunikiĝi kun tuta mondo, kun ĉiuj nacioj kaj al tiu komunikiĝo estas nepra lingvo: facila, lingvo neŭtrala, lingvo tutmonda: Esperanto!

Jen, kial ĉiu kultura homo tre ŝatas aranĝojn poŝtajn: leterojn, telegrafojn, telefonojn, radion, — kaj jen kial ĉiu poŝtisto devas koni Esperanton!

Letero al nova Samideano.

Kara Samideano!

Vi finis studadon de la lernolibro kaj Vi komprenas jam preskaŭ ĉion en Esperanto. Vi do estas jam vera esperantisto kaj kiel esperantisto Vi havas kelkajn devojn por plenumi.

Antaŭ ĉio, kara Samideano, studu plu nian karan lingvon. Abonu gazetojn kaj legu librojn. Mi rekomendas al Vi abonon de gazeto semajna „Heroldo de Esperanto”, aperanta en Köln—Horrem, Germanujo. Same abonu monatan gazeton „Pola Esperantisto”, kies adreso: Kraków, ul. Smoleńska 19. Postulu ankaŭ katalogojn de libroj ĉe firmaoj: Esperanto—Verlag Ellersiek kaj Borel, Berlin S. W. 61. Wilmstr. 5, kaj ĉe Esperantista Centra Librejo, 51 rue de Clichy, Paris 9 e.

Havante katalogojn, elektu kelkajn librojn kaj studu ilin kun helpo de vortaroj polo-esperantaj kaj esperantopolaj, kies aŭtoro estas mortinta, neforgesebla por esperantistoj, samideano Antoni Grabowski.

Aliĝu al plej proksima societo „Esperanto”. Se Vi ne konos ĝian adreson, informu ĉe delegito de U. E. A. de Via regiono. Ĉiu societo „Esperanto” posedas propran

bibliotekon kaj estante societano Vi havos rajton pruntadi senpage librojn bibliotekajn.

Aliĝu ankaŭ al Universala Esperanto—Asocio kaj legu ĝian monatan organon „Esperanto”, redaktatan bonege de d-ro Edmondo Privat, fama esperantisto.

Por ekzerci Vin en esperanta parolado, vizitu kunvenojn de societo „Esperanto”, dum kiu ne parolu lingvon nacian, sed internacian. Se en Via urbo ne ekzistas societo „Esperanto”, fondu ĝin, propagandante nian belan lingvon inter Viaj konatuloj.

Korespondu kun eksterlandaj esperantistoj kaj Vi ekzercos Vin en Esperanto per agrabla, koresponda maniero.

Jen miaj konsiloj por Vi, kara Samideano, kiujn bonvolu akcepti tiom elkore, kiom elkore mi ilin al Vi donas.

Akceptu, kara Samideano, miajn sincerajn salutojn.

Via

Leopold Kronenberg

dipl. profesoro de Esperanto,

Warszawa, Leszno 49.

A. Gubrynski,
N-wa
20 III 64

Dr. ANTONI CZUBRYŃSKI

ESPERANTYZM

KSIĄŻKA INFORMACYJNA

„Kto chce zabierać głos o esperantyzmie,
ten powinien się wpierw o nim poinformować.
**Oto książka najźródłowiej informująca
o obecnym stanie ruchu esperanckiego
i obecnych jego dążnościach.**

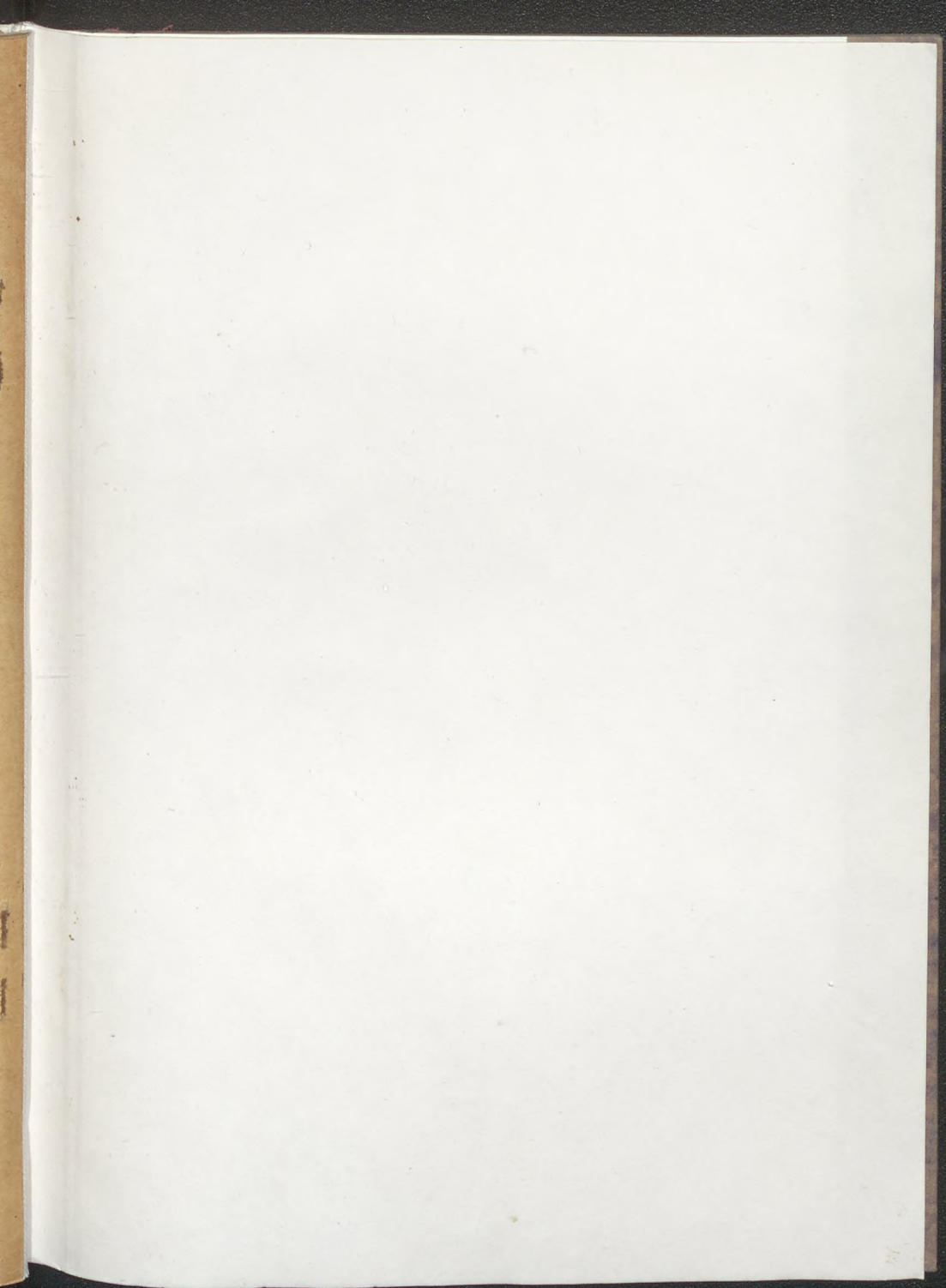
W przededniu ważnych poczynań powinien
ją czytać każdy.”

WYSZŁA Z DRUKU NAKŁADEM KSIĘ-
GARNI M. JASIŃSKIEGO W KALISZU.

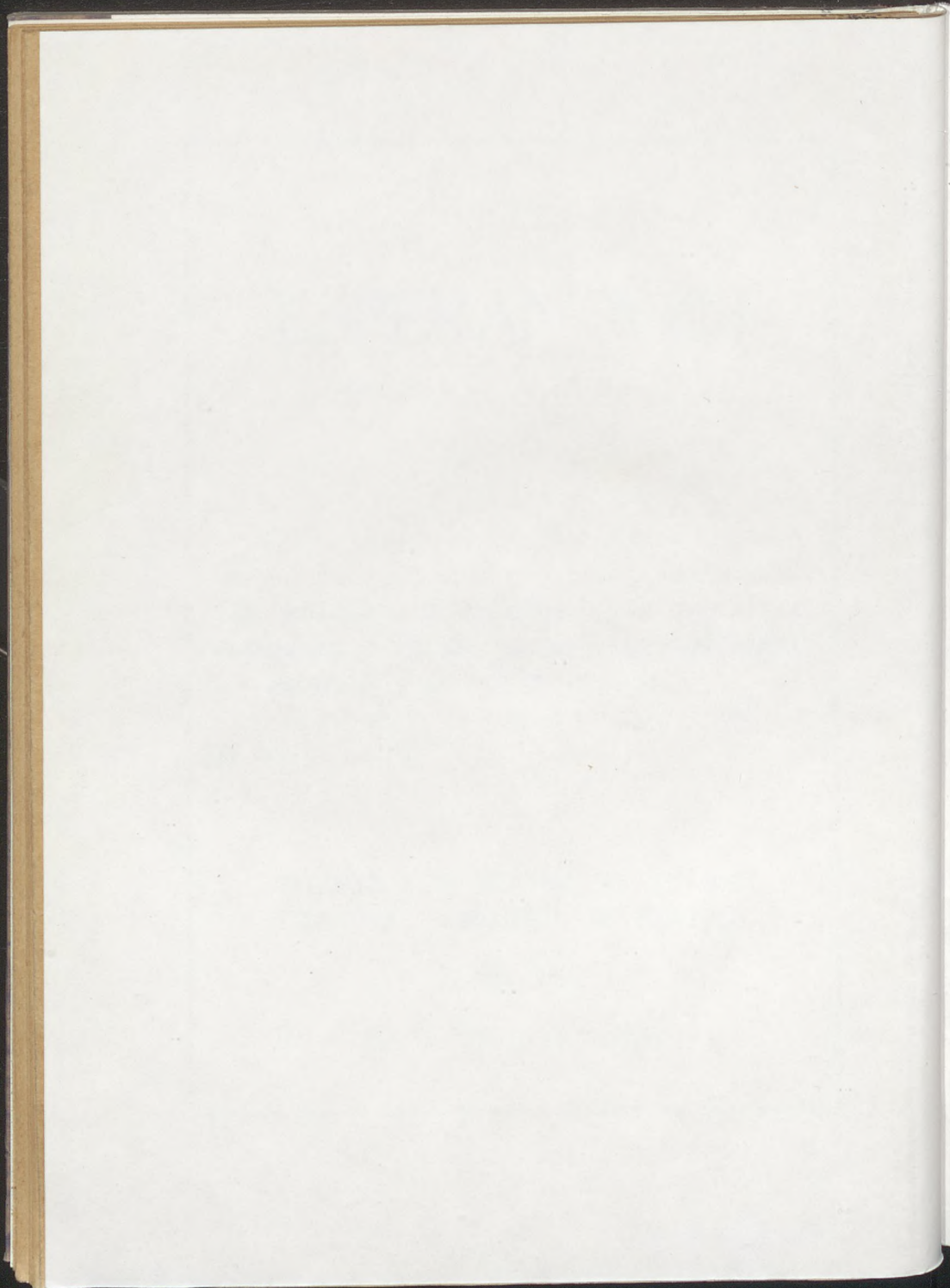
CENA 3 ZŁ.

ŻĄDAĆ WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH.

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001021883499

255395
